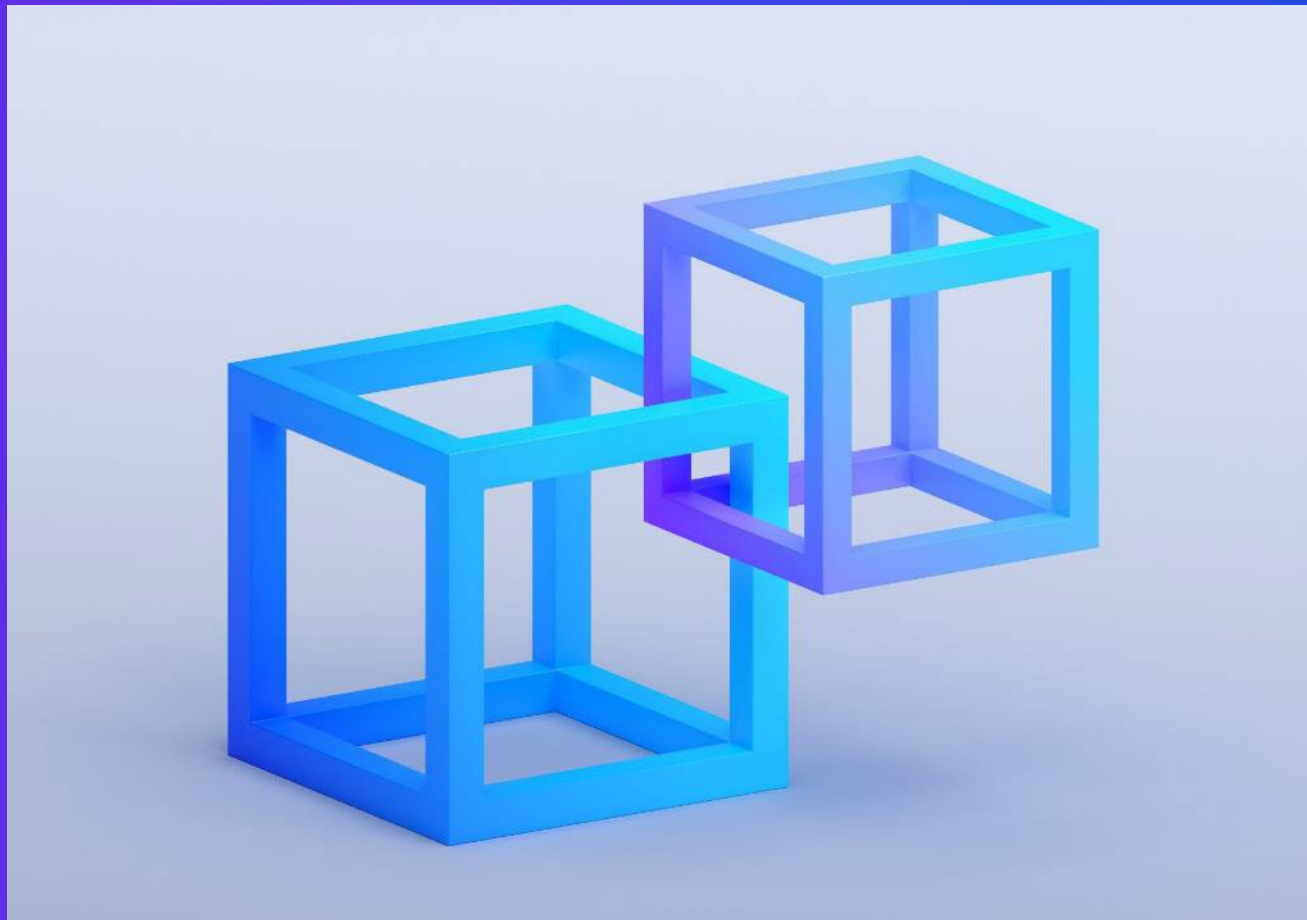

Rendalen Kommune Revisjonsplan 2023

22.11.2023 Administrasjon

27.11.2023 Kontrollutvalg

Agenda

Revisjonsteamet

Thore Kleppen

Partner

T +47 40 63 95 15

E thore.kleppen@kpmg.no

Ingunn Strand Olsson

Manager

T +47 40 63 95 22

E ingunn.strand.olsson@kpmg.no

3-4

Ledelsens
gjennomgang

6

Erfaringer fra
fjorårets revisjon

7-10

Fokusområder og
vesentlighet

11

Fremdriftsplan

12-13

Forenklet
etterlevels-
kontroll

19-

Våre bidrag,
nyheter og faginfo

KPMG Law

Joachim Charlsen Pande

Partner

T +47 95 81 12 23

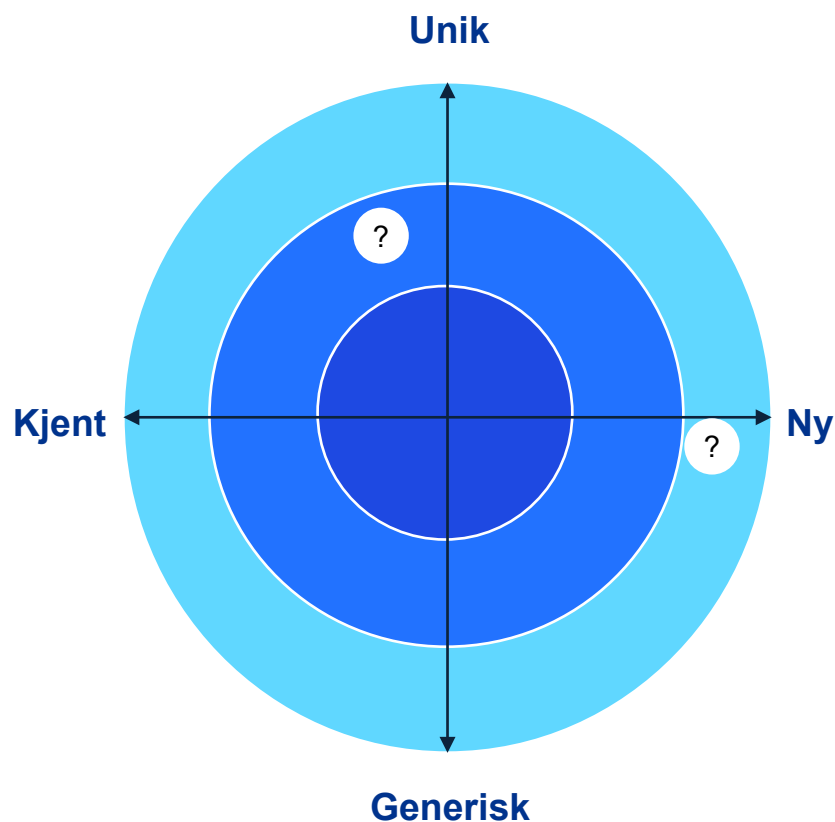
Joachim.pande@kpmg.no

Økt usikkerhet?

Generelt ser vi at usikkerheten øker. Dette påvirker alle virksomheter, men i ulik grad. Styret og ledelsen er ansvarlige for å identifisere, forstå og vurdere, samt håndtere (eller akseptere) vesentlige risikoer, inkludert å sikre at virksomheten har en forsvarlig internkontroll som håndterer risikoene. Desto høyere risikoene og endringer i risikobildet er, desto høyere prioritet hos ledelsen og styret.

- Geopolitisk usikkerhet
- Klimaendringer – lokale og internasjonale, forretningsmessig og annen påvirkning
- Lønnsvekst, ledighet, tilgang på kvalifisert arbeidskraft – rekruttere, utvikle og beholde – kultur og adferd
- Endringer i valutakurser, inflasjon, energipriser og renter, herunder effekten dette har på prising og inntjening
- Ny teknologi, spesielt kunstig intelligens – hva betyr det for egen konkurranseevne?
- Cyberrisiko?
- Usikkerhet i kapitalmarkedet – redusert avkastning – fall i verdier
- Forventninger om økte lønninger og pensjonskostnader
- Økte forventninger, krav og kostnader mht. bærekraft
- Leveransedyktighet hos leverandører, tredjepartsrisiko
- Økte krav til bærekraftsrapportering

Hvor treffer de?

Prosesser og rutiner

Strategi og risikostyring

Krisehåndtering og beredskap

Salg, kunder og prising

Innkjøp og logistikk/verdikjede

HR/personal, rekruttering, belønning og utvikling av ansatte

Finansiering, betalingsbetingelser, optimalisering av finansiering

Bærekraft

IT-sikkerhet

Teknologianskaffelser

Rapportering, finansielt og ikke-finansielt

Økonomiske forhold

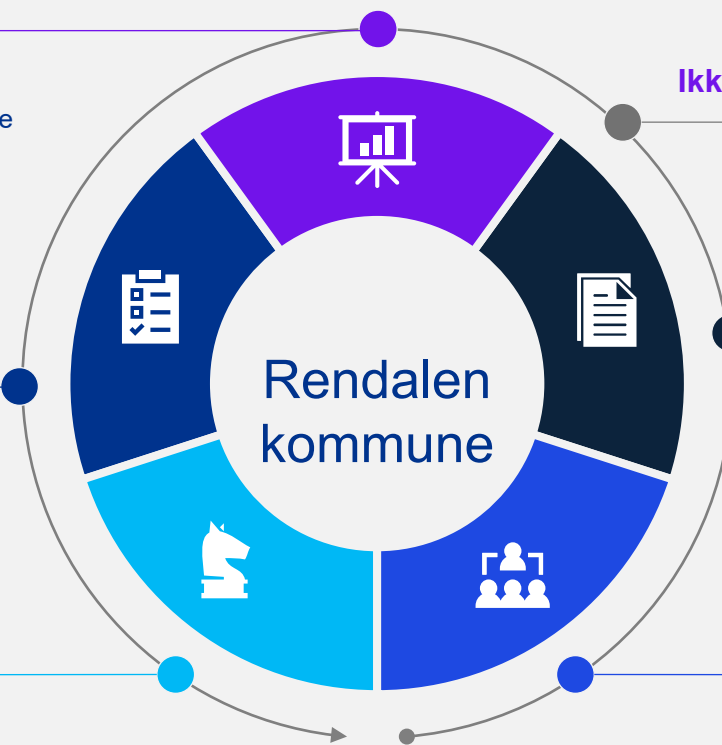
- Resultat hittil i år / fremtidsutsikter
- Effekter av prisstigning, renter og knapphet på ressurser
- Marked og konkurransesituasjonen
- Nye investeringer/vesentlige anskaffelser
- Endring i leverandører og utfordringer i leverandørkjeden
- Geopolitisk usikkerhet

Regulatoriske forhold

- Endringer i rammebetingelser
- Brudd på lover eller forskrifter
- Mistanke om / avdekkede misligheter
- Krav eller tvister
- Andre vesentlige forhold

Rutiner og selskapsstruktur

- Endring i rutiner / prosesser
- Status åpne forhold «issue log»
- Interne kontroller
- IT-systemer
- IT-Sikkerhet

Ikke-finansiell rapportering

- Status på prosesser og systemer for bærekraftsrapportering
- Aktivitet- og redegjørelsesplikten

Finansiell rapportering

- Vurdering av risiko tilknyttet finansiell rapportering (KOSTRA)
- Områder spesielt utsatt for mislighetsrisiko (muligheter, insentiver, holdninger)
- Nye vurderingsposter
- Sentrale forutsetninger, usikkerheter mv. med betydning for estimater

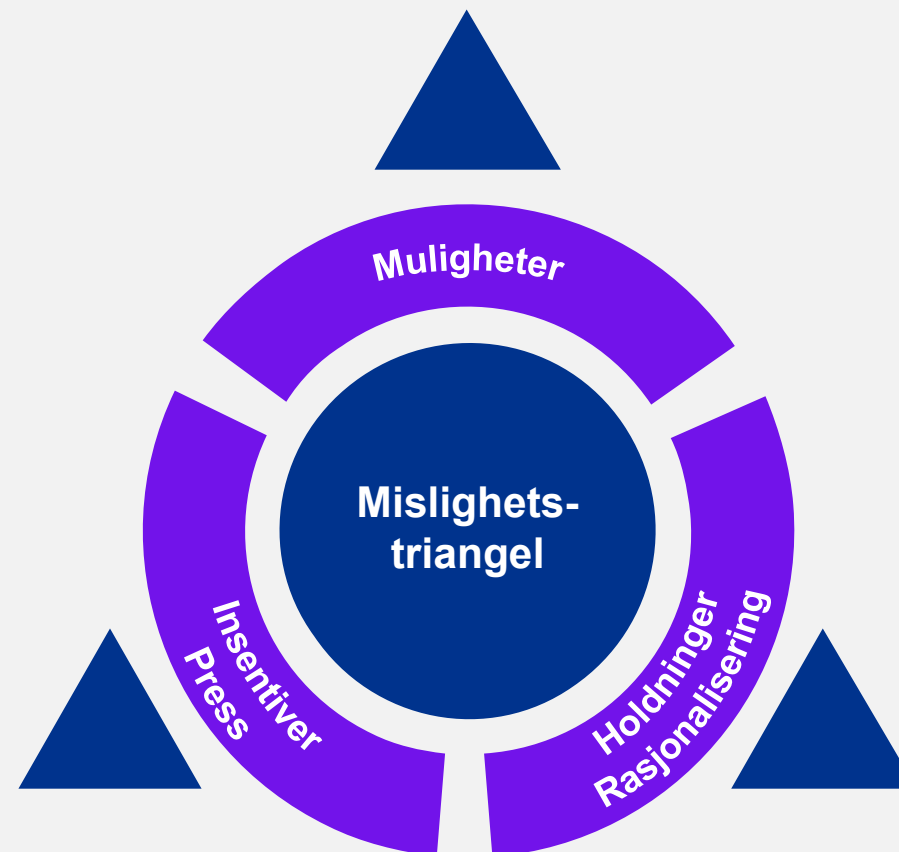
Operasjonelle endringer

- Endring i nøkkelpersoner
- Samarbeidspartnere/allianser

10 spørsmål relevante spørsmål:

1. Følger dere med på utviklingen på dette området gjennom pressen, faglige oppdateringer etc.?
2. Kjenner dere profilen til de eksterne og interne som potensielt kan gjøre misligheter – hvem skal dere forsvare dere mot?
3. Er det etablert et etisk rammeverk og en bedriftskultur, hvor ledelsen er tydelige på hva misligheter er og at det er ugreit?
4. Har selskapet en bedriftskultur, aggressive mål og belønningssystemer som kan øke sannsynligheten for misligheter?
5. Er det dokumentert risikovurderinger hvor risikoen er identifisert og hvem som har ansvar for at det etableres kontroller for å håndtere disse? Drøftes disse i styret? Diskuteres mislighetsrisikoen med ledelse og ansatte?
6. Arbeidsdeling og tilgangskontroller er sentrale virkemidler for å forhindre misligheter. Har ledelsen fastsatte minimum på dette området?
7. Blir det påsett at prosesser og rutiner har relevante kontroller rettet mot misligheter?
8. Sikrer ledelsen at kontrollene rettet mot misligheter etterleves? Tas tilbakemeldinger fra revisor på alvor og utbedrer svakheter innen rimelig tid?
9. Er det fastsatt hvordan misligheter i egen virksomhet skal håndteres? Er dette kjent for ledelse og ansatte?
10. Er styret involvert i vurderingen av mislighetsrisiko, samt håndteringen av disse, spesielt på områder som involverer ledere? Mottar styret styrets og revisors tilbakemelding på dette området?

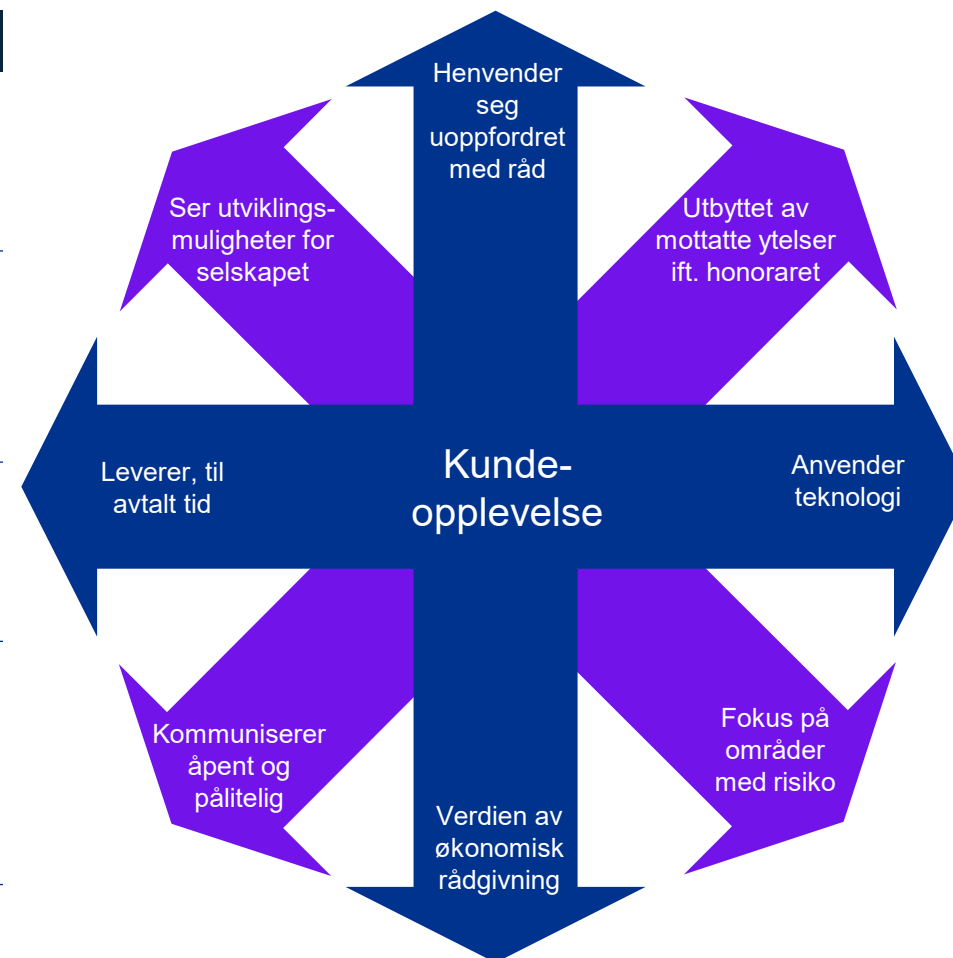

Erfaringer fra fjorårets revisjon

Vi tar hensyn til de erfaringer vi gjorde i fjor for å forbedre og effektivisere revisjonen i år.

Område	Beskrivelse	Tiltak
Årsberetning	<ul style="list-style-type: none">Årsberetningen for 2022 ble mottatt til revisjon den 20.04.2023. Endelig årsmelding ble mottatt 02.05.2023 Det fremgår av Kommuneloven § 14-7 3. at årsberetningen skal avgis senest 31.03.	<ul style="list-style-type: none">Etabler rutiner som sikrer at avleggelse av kommunens årsmelding ferdigstilles i tråd med kommunelovens krav.
Driftsregnskap/balanse	<ul style="list-style-type: none">Forsinket opplasting av dokumentasjon i kundeportal. Vesentlig andel av dokumentasjonen ble lastet opp natt til 14.04 – dagen før beretning etter Kommuneloven skal avgis	<ul style="list-style-type: none">Tidsriktig dokumentasjon er avgjørende for at revisjonen skal kunne gjennomføres i hht tidsplan og at revisjonsberetning skal kunne avgis i hht Kommunelovens bestemmelser som er 15. april.
Rammetilskudd	<ul style="list-style-type: none">Inntektsutjevning for november og desember – som utbetales i januar og februar påfølgende år var ikke inntektsført.	<ul style="list-style-type: none">Vi anbefaler at det etableres rutiner som sikrer periodisering av skatt- og rammetilskudd slik at det ikke oppstår vesentlige periodiseringsfeil i regnskapet.
Lønn	<ul style="list-style-type: none">Utfordringer med dokumentasjon av antall årsverk i kommunen gjennom året.	<ul style="list-style-type: none">Kommunen budsjetterer med antall årsverk og lønnskostnad. Kommunen bør gjennom året og ved årslutning gjøre en analyse og retrospective review av faktiske forhold opp mot budsjett/virksomhetsplan for å verifisere kostnadsført lønn mot antall årsverk.

Erfaringer fra fjorårets revisjon

Vi tar hensyn til de erfaringer vi gjorde i fjor for å forbedre og effektivisere revisjonen i år.

Område	Beskrivelse	Tiltak
Tilskudd	<ul style="list-style-type: none">▪ Manglende avstemming av mottatt tilskudd fra IMDI. IMDI sender ikke lenger ut tilsagnsbrev knyttet til tilskudd og det kan da oppstå manglende fullstendighet av bokførte inntekter knyttet til tilskudd	<ul style="list-style-type: none">▪ Etabler rutiner for avstemming som sikrer fullstendigheten i bokførte inntekter mot IMDI sin portal for utbetalte tilskudd.
Legater	<ul style="list-style-type: none">▪ Legater som ligger under Rendalen Kommune ble levert til revisjon for 2022 27.10.2023. Frist for avleggelse av revisjonsberetning var 30. juni 2023.	<ul style="list-style-type: none">▪ Legatene, som er svært små i størrelse og med svært lav aktivitet, bør kunne utarbeides innen fristen.

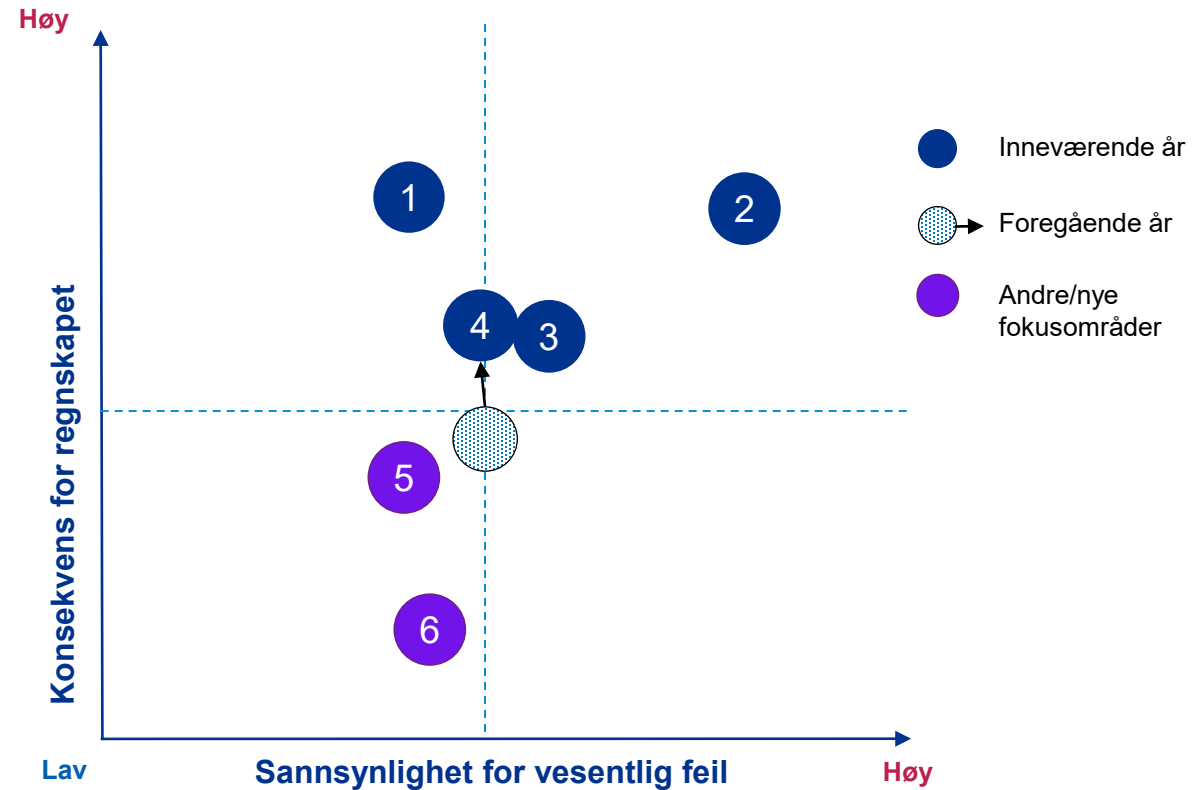

Potensielle fokusområder:

- 1 Inntekter
- 2 Innkjøp
- 3 Lønnsområdet
- 4 Finansiering
- 5 Ledelsens overstyring av kontroller
- 6 Periodiseringsposter

- Risiko for vesentlig feil
- Særskilt risiko for misligheter

KPMGs risikovurdering

1.

Inntekter

- Inntekter
- Kundefordringer

Revisjonstilnærming

- Inntekter
 - ✓ Gjennomgang av transaksjonsflyt og vurdere internkontrollen
 - ✓ Innhente budsjett og fjorårstall samt vurdering av vesentlige endringer
 - ✓ Innhente oppgaver eller opplysninger knyttet til overføringer, skatter mv.
 - ✓ Tilskudd – status på forbedringer av rutiner for oppfølging av tilskuddsordninger og periodisering av tilskudd, samt oppfølging av bundne fond.
- Kundefordringer
 - ✓ Gjennomgang av kommunens rutine for oppfølging av kundefordringer og vurdering av tapsutsatte fordringer

2.

Innkjøp

- Kjøp av varer og tjenester
- Mva og mva-komp.
- Leverandørgjeld
- Bank

Revisjonstilnærming

- Kjøp av varer og tjenester og mva/mva-komp.
- ✓ Gjennomgang av transaksjonsflyt og vurdere internkontrollen, herunder tilgangskontroller og arbeidsdeling i økonomisystemet
- ✓ Innhente budsjett, fjorårstall, og vurdering av vesentlige endringer
- ✓ Kontroll av grunnlag for – og attestasjon av terminvis mva-kompensasjon
- Leverandørgjeld
- ✓ Gjennomgang av kommunens rutine for oppfølging av leverandørgjeld
- Bank
- ✓ Innhente bankbrev fra finansinstitusjon for kontroll av bankavstemming og tilganger i nettbank. Oppfølging av internkontroll/fullmakter knyttet til utbetalinger.

3.

Lønnsområdet

- Lønnskostnader
- Sykelønnsrefusjoner
- Annen godtgjørelse
- Reiseregninger
- Pensjonsmidler- og forpliktelser, premieavvik og pensjonskostnader

Revisjonstilnærming

- Lønnskostnader
 - ✓ Gjennomgang av transaksjonsflyt og vurdere internkontrollen
 - ✓ Innhente budsjett og fjorårstall samt vurdering av vesentlige endringer
 - ✓ Innhente opplysninger om gjennomsnittlig antall årsverk for analyseformål
 - ✓ Innhente innberettede lønnskostnader og andre godtgjørelser (herunder naturalytelser) per person i kommunen og vurdere rimeligheten av resultatet.
- Kundefordringer
 - ✓ Gjennomgang av kommunens rutine for oppfølging av kundefordringer og vurdering av tapsutsatte fordringer

Fremdriftsplan

2023

2024

Kundeleveranse	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul
Avtalt dokumentasjon for interimsrevisjon tilgjengelig				6.							
Utkast årsregnskap						22.					
Avtalt dokumentasjon for årsoppgjørrevisjon tilgjengelig							18.				
Årsregnskap med noter og årsberetning - endelig							31.				

Aktivitet	Formål	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun
Planleggingsmøte med gjennomgang av revisjonsplan	<ul style="list-style-type: none"> • Gi grunnlag for identifisering og vurdering av risikoer for vesentlig feilinformasjon • Skissere planlagt omfang og tidspunkt for revisjonen • Kommunisere vesentlighet og evt. arbeid som skal utføres på komponenter • Annen obligatorisk kommunikasjon 			26.								
Interimsrevisjon						6.-7						
Årsoppgjørrevisjon									18.-21.			
Rapportering til konsernrevisor												
Funn fra revisjonen	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgang av eventuelle vesentlige endringer i KPMGs revisjonsplan og funn fra revisjonen knyttet til fokusområder og vesentlige vurderingsposter • Kommunikasjon av eventuell feilinformasjon avdekket ved revisjonen • Kommunikasjon av eventuelle vesentlige kontrollsvakheter 								12.			
Avgi revisjonsberetning											15.	

Forenklet etterlevelsesrevisjon 2023

Forenklet etterlevelseskontroll – Kommunelovens § 24-9

- Formål

- ✓ Forebygge svakheter og bidra til å sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet

- Gjennomføring

- ✓ Utføres med moderat sikkerhet
- ✓ ISAE 3000 – attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon (§ 24-9 pkt.12)
- ✓ Revisor velger ut områder for kontroll basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering, legges frem for KU

- Rapportering

- Resultat av kontrollhandlingene skal formidles til kontrollutvalget innen 30. juni
- Eventuell avvik som fører til modifisert uttalelse skal kommuniseres til kontrollutvalget i nummeret brev

Forenklet etterlevelsesrevisjon 2023

Risiko- og vesentlighetsvurdering

Sannsynlighet	Konsekvens/vesentlighet				
	Ubetydelige konsekvenser	Mindre alvorlige konsekvenser	Alvorlige konsekvenser	Meget alvorlige konsekvenser	Svært alvorlige konsekvenser
Svært sannsynlig					
Meget sannsynlig		Rutiner finansforvaltning	Innkjøp (LOA)		
Sannsynlig			Vederlag for opphold i institusjon og bokføringsloven		
Lite sannsynlig			Selvkost		
Usannsynlig					

Tema for 2023 – Innkjøp (LOA)?

- ✓ Var tema i 2020 da det ble avdekket flere avvik fra regelverk og rutiner
- ✓ Rutiner kreves forbedret dersom dette skal være tema vi ønsker å teste/kontrollere

Endringer som påvirker 2023-revisjonen

ISA 220 (Revised)

- Strammer inn viktige elementer av kvalitetsstyring og kartlegging på hvert enkelt revisjonsoppdrag.
- Tydeliggjør oppdragsansvarlig partners overordnede ansvar for å sikre kvalitet i revisjonen, hvilket innebærer ytterligere partnerinvolvering og dokumentering.
- Utvidede krav til dokumentasjon av revisors vurderinger.

ISQM 1 og 2

- Utvidede og ytterligere krav til kvalitetssikring av revisjoner for revisjonsselskaper - på alle oppdrag.
- Det er pålagt og designe, implementere og operasjonalisere system for kvalitetssikring.
- Utvidede og ytterligere krav til kvalitetskontrollerer (quality reviews), både interne kontrollprosedyrer og gjennomføring av egne kvalitetsreviewer på oppdragene.

Eksempler på forhold som kan medføre tilleggsfaktura som følge av merarbeid

Område	Beskrivelse
Internkontroll	<ul style="list-style-type: none">Ved svakheter i internkontroll vil det ofte medføre behov for utvidede revisjonshandlinger. Dette vil normalt resultere i økt tidsforbruk for revisor og dermed medføre en merkostnad for kommunen. Forholdet gjelder også avslutningsprosessen knyttet til årsregnskap og årsberetning.
Avtalt tid	<ul style="list-style-type: none">Hvis kommunen ikke holder avtalte tidsplaner, resulterer dette i ineffektiv tidsbruk for revisor. Dette vil medføre en merkostnad for kommunen i den grad endringene ikke er avklart med KPMG i rimelig tid på forhånd.Med endret tidsplan menes i denne forbindelse også at nødvendig dokumentasjon ikke foreligger til avtalt tid eller til avtalt kvalitet, slik dette er definert for eksempel i Prepared By Client-liste.
Avtalt kvalitet	<ul style="list-style-type: none">Bokføringsloven stiller krav til dokumentasjon av bokførte opplysninger og av vesentlige balanseposter. For å oppfylle lovens krav skal regnskapsdokumentasjonen – hvis ikke annet er særskilt avtalt – ha den kvaliteten som fremgår av KPMGs Regnskaps- og årsoppgjørsmappe. Det avtalte honoraret forutsetter at dokumentasjonen tilfredsstillende minst dette nivået, slik at merkostnader kan påløpe ved et kvalitetsnivå lavere enn forutsatt. Med avvik fra avtalt kvalitet menes også at dokumentasjonen inneholder tekniske feil som for eksempel regnefeil, parameterfeil og lignende, slik at revisor må gjennomføre flere handlinger eller kontrollere flere utkast enn forutsatt.Manglende intern kvalitetskontroll av regnskap vil medføre mertid og merkostnader kan påløpe.
Tilgjengelighet	<ul style="list-style-type: none">Det er en forutsetning for en effektiv revisjon at revisor har god tilgang til relevante personer hos kommunen, samt at regnskapsdokumentasjon er tilgjengelig i avtalt format, herunder tilgang til informasjon i elektronisk format.
Endringer i rammebetingelser	<p>Nye og uforutsette problemstillinger vil vanligvis resultere i merarbeid for revisor. Dette kan for eksempel være:</p> <ul style="list-style-type: none">Nye regnskapsmessige problemstillinger eller endringer fra tidligere årUvanlige, store og/eller kompliserte transaksjonerEndringer i lovpålagte krav for kommunen og/eller revisorImplementering av nye IT-systemer som påvirker utarbeidelse av regnskapsinformasjon eller på andre måter har effekt på hvordan revisjonen gjennomføresEndring i bemanningen hos kommunen, ansvarsområder etc. i tilknytning til regnskaps- og økonomiavdelingenBetydelig mengde "periode 13"-transaksjoner og/eller ikke-rutine transaksjoner som krever at revisor gjennomfører særskilte revisjonshandlingerBetydelig avvik mellom revidert regnskap rapportert 22.02 og endelig årsregnskap

KPMG Kundeportal – effektivt for alle

I forkant av revisjonen åpner vi KPMG kundeportal hvor vi oppsummerer hvilken dokumentasjon vi har behov for i vårt arbeid (PBC). Dette bidrar til en smidig og effektiv revisjon, samt et godt samarbeid mellom revisjonsteamet og de regnskapsansvarlige.

- Bruk av PBC-listen sikrer at bokføringslovens krav etterleves og sikrer et godt samarbeid mellom revisor og kunde.
- Bidrar til en oversiktlig, hensiktsmessig og tilstrekkelig dokumentasjon i samsvar med bokføringsloven.

The screenshot displays the KPMG Kundeportal interface. At the top, there is a navigation bar with the KPMG logo and a 'Brukerveiledning' link. Below this, the portal title 'KPMG Kundeportal' is shown along with language options for 'Norsk' and 'English'. A 'Tilbake til hovedsiden' link is also present. The main content area shows a project overview for 'Regnskapsansvarlig: Regnskap 2018' with tabs for 'Dokumenter', 'Brukere (4)', 'Kundeinformasjon', and 'Logg'. A blue arrow labeled 'Trygghet for informasjon' points to the 'Logg' tab. Below the project overview, there are sections for '1 Interim' and '2 Årsoppgaver'. A blue arrow labeled 'Versjonshåndtering' points to the '2 Årsoppgaver' section. The '2.2.2.5 Avstemming bank' section shows a table of bank reconciliation documents. A blue arrow labeled 'Enkel opplasting' points to the '2.2.2.6 Årsoppgave fra bank' section, which displays a table of annual reports from banks.

Tittel	Størrelse	Versjon	Dato opplastet	Opplastet av	Kommentar
Bankavstemming.xlsx	70.5 KB	1	28.02.2018 10:08:00	Torstein Råbe	
Bankavstemming.xlsx	70.5 KB	2	01.03.2018 11:02:18	Torstein Råbe	

Tittel	Størrelse	Versjon	Dato opplastet	Opplastet av	Kommentar
Årsoppgave Regnskap 2018 fra 1001.pdf	28,1 KB	1	28.02.2018 10:08:07	Torstein Råbe	
Årsoppgave Regnskap 2018 fra 1001.pdf	65,4 KB	1	28.02.2018 10:08:07	Torstein Råbe	
Årsoppgave Regnskap 2018 fra 1001.pdf	44,8 KB	1	28.02.2018 10:08:08	Torstein Råbe	
Årsoppgave Regnskap 2018 fra 1001.pdf	27,8 KB	1	28.02.2018 10:08:08	Torstein Råbe	
Årsoppgave Regnskap 2018 fra 1001.pdf	65,4 KB	1	28.02.2018 10:08:08	Torstein Råbe	
Leideavtale Årsoppgave.pdf	7,0 KB	1	28.02.2018 10:08:08	Torstein Råbe	
Leideavtale Årsoppgave.pdf	130,4 KB	1	28.02.2018 10:08:01	Torstein Råbe	

Ledelsens ansvar	<p>Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med det aktuelle rammeverket for finansiell rapportering. Ledelsen er også ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og øvrig informasjon i årsrapporten.</p> <p>Ledelsen er ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.</p> <p>Ledelsen og andre ansatte i kommunen skal gi revisor adgang til å foreta de undersøkelser revisor finner nødvendig, og gi revisor adgang til de opplysninger revisor krever for utførelsen av revisjonen.</p>
Revisors oppgaver og plikter – årsregnskapet	<p>Revisor skal vurdere om årsregnskapet er utarbeidet i samsvar med gjeldende lovkrav. Revisor er ansvarlig for å utforme og gi uttrykk for en mening om årsregnskapet som er utarbeidet av ledelsen. Revisjonen av årsregnskapet fritar ikke ledelsen for deres ansvar.</p> <p>Revisor skal utføre revisjonen med profesjonell skepsis, herunder være oppmerksom på muligheten for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet som skyldes misligheter eller utilsiktede feil.</p>
Revisors oppgaver og plikter – misligheter	<p>Formålet med lovfestet revisjon er å skape tillit til at årsregnskapet oppfyller gjeldende lovkrav og ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, og ved dette blant annet bidra til å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet.</p> <p>Revisor skal vurdere risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet som skyldes misligheter, og skal innhente revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig for å håndtere eventuelle identifiserte mislighetsrisikoer. Revisor skal kommunisere avdekkede misligheter og forhold som kan tyde på misligheter til kommunens ledelse og kontrollutvalg.</p>
Revisors oppgaver og plikter – øvrig informasjon	<p>Revisor skal vurdere om årsberetningen (inkludert andre redegjørelser som inngår i årsberetningen) inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav. Revisor leser også gjennom årsberetningen for å vurdere om den er konsistent med årsregnskapet, og om revisor, basert på kunnskapen opparbeidet gjennom revisjonen av årsregnskapet, har avdekket vesentlig feilinformasjon i årsberetningen mv.</p> <p>Dersom revisor konkluderer med at årsberetningen inneholder vesentlig feilinformasjon, er revisor pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.</p>
Revisors skriftlige kommunikasjon	<p>Revisor plikter å kommunisere skriftlig til kontrollutvalget om alle forhold som er fremkommet ved revisjonen og som kontrollutvalget bør være kjent med for å ivareta sine oppgaver og plikter, herunder vesentlige mangler i kommunens interne kontroll, brudd på bokføringsreglene og andre lovkrav og avdekkede misligheter.</p> <p>Kommunikasjonen skal nummereres og det skal angis hva forholdet gjelder og hvilke konsekvenser det vil ha for revisjonen hvis forholdet ikke følges opp. Når det er relevant, angis en klar frist for å rette opp i forholdet.</p> <p>Den skriftlige nummererte kommunikasjonen skal behandles av kontrollutvalget og revisor plikter å følge opp at dette er gjort.</p>

Dette kan vi bidra med

Innhold

- Andre tjenester – KPMG
- Verdt å vite
- Kurs, seminarer og publikasjoner

Andre tjenester – KPMG

Digital

- Data & Analytics
- Data visualization
- Quality assurance and testing
- Program and project management
- IT Sourcing/BPO
- Technology Management
- Architecture and integration
- Business Solutions (ERP CRM)
- Customer Analytics
- Business Intelligence
- Automation (RPA/AI) Innovation

People & Change

- Talent management
- HR transformation
- Lean
- Organisation design
- Change management
- Implementation management

Accounting Advisory (Audit)

- IFRS and Accounting
- Change Services
- Implementation of new accounting principles
- New accounting standards
- Ad hoc questions
- Training and capability development
- Stock exchange listing

Procurement & Supply Chain

- Process improvement
- Category management
- Supply chain optimization
- Maturity assessment
- Spend analysis
- Supplier strategy

Strategy

- Enterprise wide strategy
- Growth strategy
- Deal strategy
- Operating strategy & growth

KPMG Law

- Person- og bedriftsbeskatning
- Merverdiavgift og toll
- Selskapsrett, fusjon og oppkjøp
- Arveoppgjør og generasjonsskifte
- Arbeidsrett
- Internasjonale arbeidsforhold
- Transfer pricing
- Offentlige anskaffelser og kommersielle kontrakter
- EU/EØS-rett og konkurranseregler
- Compliance

Cyber

- Cyber defence
- Strategy & Governance
- Cyber transformation
- Privacy

Financial Management

- Performance Management
- Finance Transformation
- Shared Services & Outsourcing
- Lean Finance
- CFO for hire

ESG

- Sustainability / ESG strategy
- Execution and implementation
- Reporting and assurance
- Sustainable finance and management
- EU Taxonomy consulting
- Circular economy - Life Cycle Analysis (LCA)
- Sustainable supply chain

Deal Advisory

- Transactions Services
- Valuation
- Mergers & Acquisitions

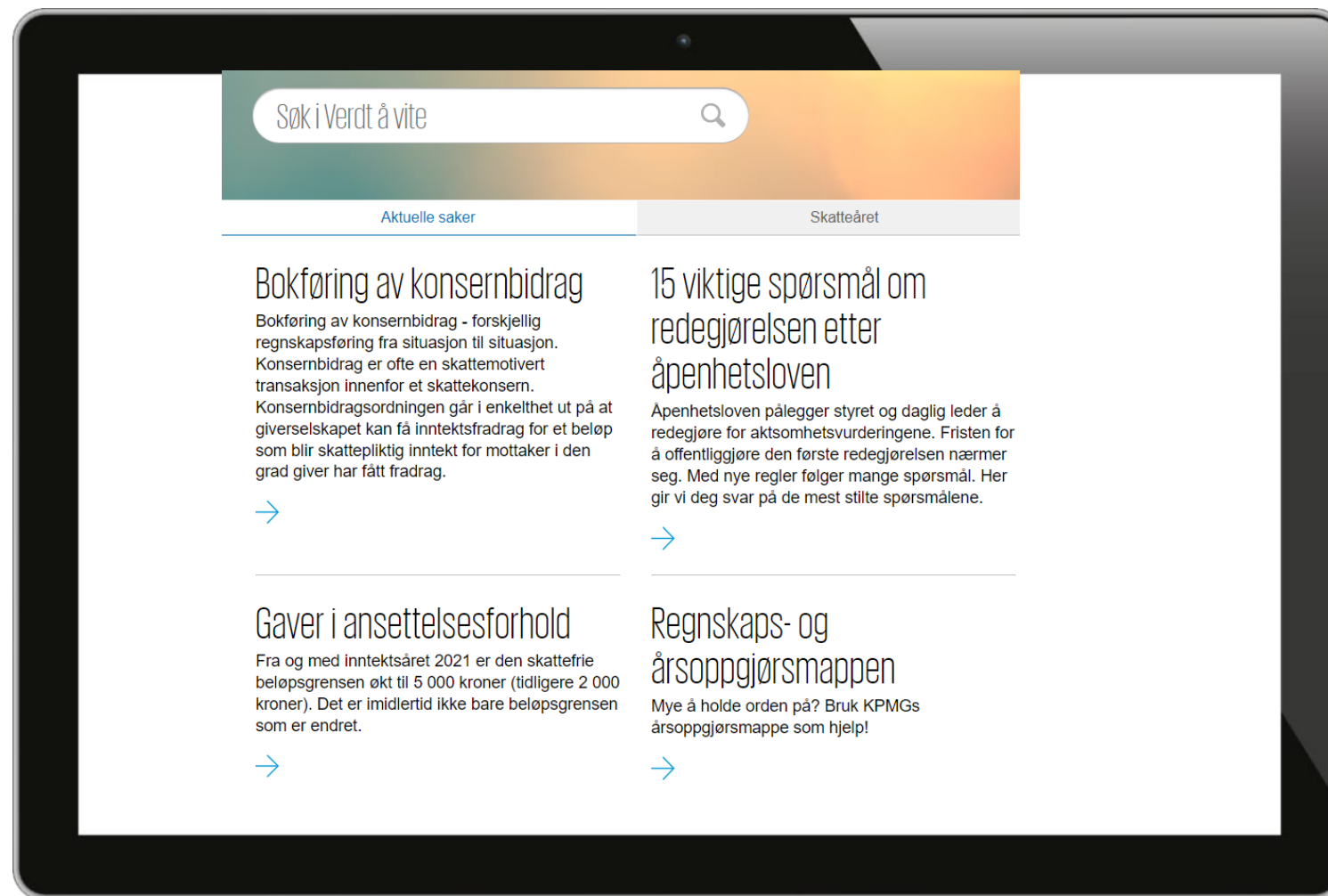

Risk

- Regulatory compliance
- Risk management
- Forensic
- Corporate Governance Anticorruption
- Compliance and internal auditing Sustainability & CSR
- Actuarial services
- Anti-Money laundering/FATCA
- Integrity Due Diligence
- Whistleblowing

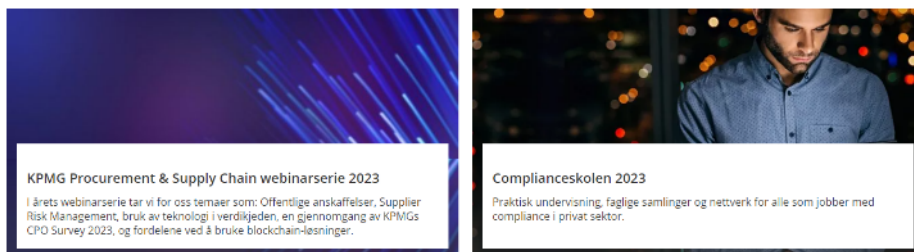
<https://verdtavite.kpmg.no/>

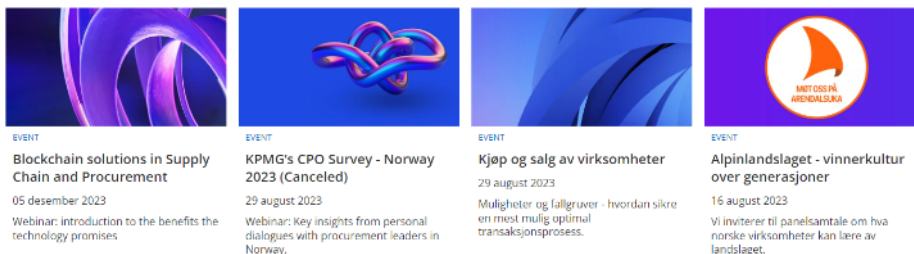

1.

Du kan enkelt abonnere på informasjon om alle våre events på KPMG.no. [Eventkalender](#)

Tjeneste | Bransje | Innsikt | Geografi | Sorter etter dato | År

2.

På KPMG.no kan du abonnere på våre publikasjoner og nyhetsbrev. Publikasjonene gir innsikt i relevante områder innen skatt, avgift og finansiell rapportering. [Abonner på nyhetsbrev](#)

KPMG-dagen 2023

Fysisk KPMG-dag på Hamar 23.
november

Enten du er leder, bedriftseier eller jobber med økonomi og regnskap er det viktig å kjenne til nyheter, endringer i regelverket og muligheter for virksomheten.

Vi har igjen gleden av å invitere til vår årlige KPMG-dag på Hamar, hvor du møter våre dyktige fageksperter for å høre de siste oppdateringene innenfor økonomi, regnskap, skatt og avgift.

Dato: 23. november

Tid: Kl. 09.00 – 15.30

Sted: Scandic Hotels Hamar.

Dagen vil gi etterutdanningstimer.

Pris: Gratis (1500,- hvis man ønsker kursbevis).

[Meld deg på her](#)

Nyheter og faginfo

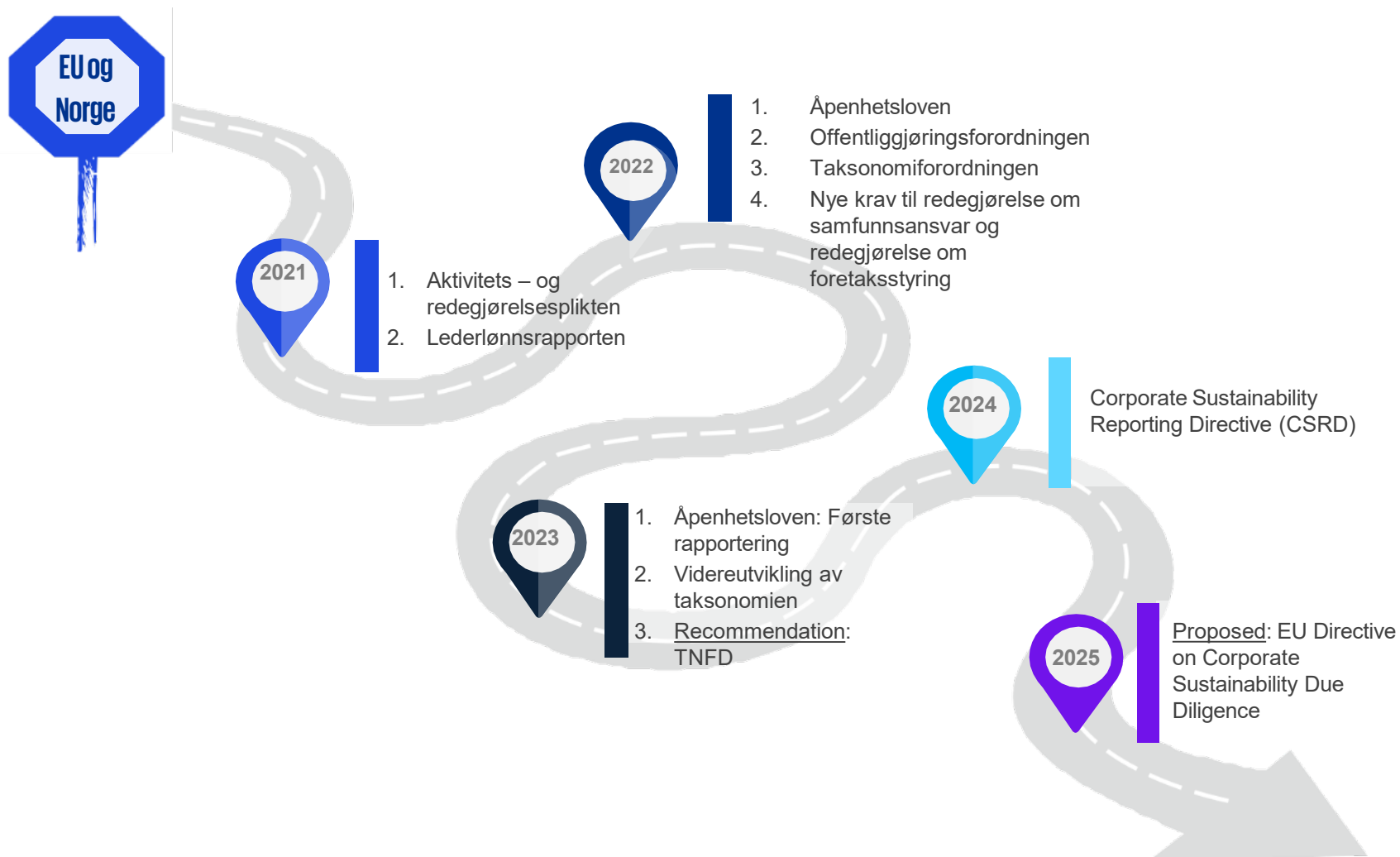
Ajourført med regelendringer medio september 2023

- Bærekraftsrapportering
 - CSRD og ESRS
 - Annen ikke-finansiell rapportering
- Selskapsrett
- Regnskap og bokføring
- Skatterett
- Merverdiavgift
- Andre nyheter

Bærekrafts- rapportering

CSRD og ESRS

Regler om bærekraftsrapportering

Bli klar for Europeiske Bærekraftsrapporteringsstandarder (ESRS)

Hva handler det om?

CSRD innebærer at vesentlige flere selskaper i EU må forberede omfattende bærekraftsrapporter som en del av årsrapporten.

ESRSene vil omfatte:

- Alle store og de fleste børsnoterte selskaper i EU;
- Store datterselskaper av selskaper utenfor EU (enkelte unntak); og
- Selskaper utenfor EU med inntekter i EU på over 150MEUR (NOK 1,6 milliarder).

Det første settet av ESRS ble publisert i juli 2023 av EU kommisjonen. Dermed vil den første bølgen med selskaper være rapporteringspliktige fra FY2024¹.

Hva er konsekvensen?

ESRSene er ambisiøse og vil påvirke omfang, volum og detaljnivå på bærekraftsinformasjonen som selskapene skal både innhente og rapportere.

Rapporteringsstandardene introduserer konseptet dobbel vesentlighet (basert på interessentanalyse) og utvider rapporteringskravet til hele verdikjeden.

Selskapene skal rapportere om hvordan deres aktiviteter og verdikjede påvirker miljøet/klimaet og mennesker, i tillegg til hvordan kontantstrøm og finansielle resultater påvirkes av bærekraft

Hva er neste steg?

1. Les deg opp på rapporteringskravene som følger av ESRSene.
2. Forstå hva du må rapportere på.
3. Forbered deg: Basert på nåværende tidslinje vil de første selskapene rapportere for regnskapsår som starter 1. januar 2024 eller senere.

1: EU Parlamentet og Det Europeiske Råd har deretter opp til fire måneder til å komme med innvendinger. Dersom de ikke har noen innvendinger er det første settet av ESRSer gjeldende fra FY 2024.

10 spørsmål for å forberede deg

1

Hva er utgitt?

2

Hvem omfattes av ESRS og når?

3

Hva er ESRS basert på?

4

Hva må selskaper rapportere?

5

Når vil du omfattes av rapporteringskravene?

6

Hva er dobbel vesentlighet?

7

Hvilke deler av verdikjeden omfattes av rapporteringskravene?

8

Hva om du allerede bruker andre rammeverk?

9

Hva med attestasjon?

10

Hva må du gjøre nå?

1: Hva er utgitt?

Ti tema-baserte standarder

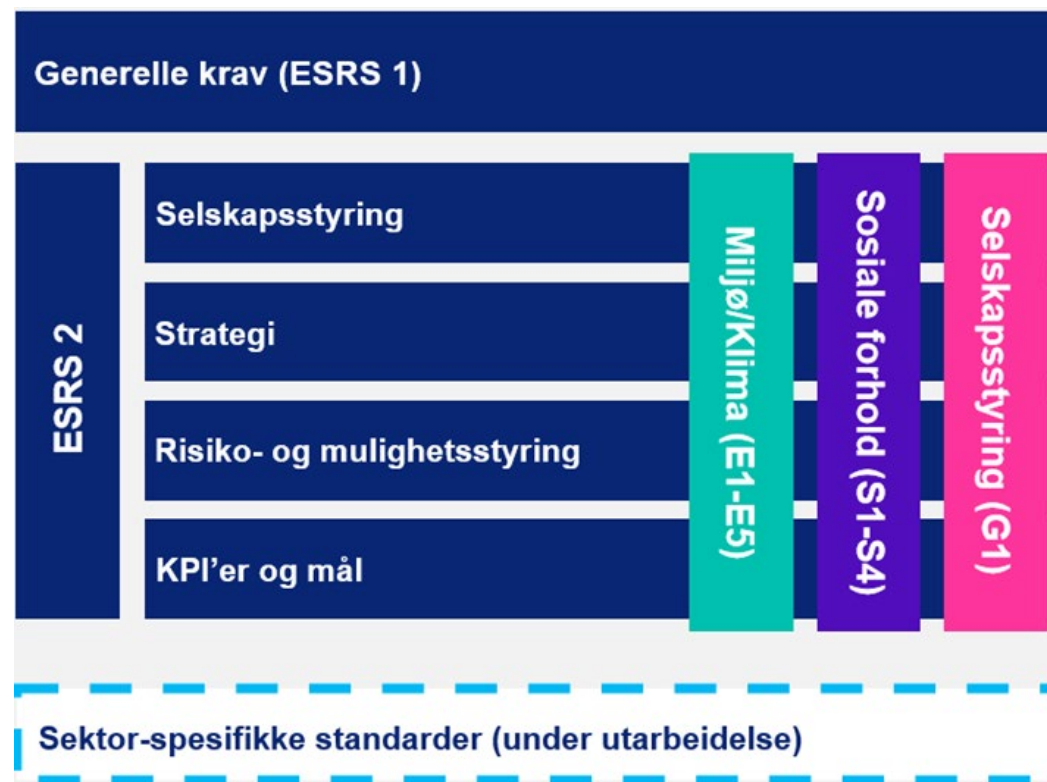
- Gir tema-spesifikke opplysningskrav innenfor:
 - Selskapsstyring;
 - Strategi; og.
 - Risiko- og mulighetsstyring.
- Etablerer KPI'er og forklarer hvordan man skal rapportere mål for hvert tema

To generelle standarder

- Forklarer grunnleggende konsepter i CSRD.
- Innfører rapporteringskrav som gjelder for alle temaer i tilknytning til:
 - Selskapsstyring;
 - Strategi;
 - Risiko- og mulighetsstyring; og.
 - KPI'er og mål.
- Gir prinsipper for rapportering og presentasjon
- Tydeliggjør overgangsbestemmelser

Sektorspesifikke standarder vil komme:

- 41 standarder utvikles og vil adressere sektorspesifikke krav

2: Hvem omfattes av ESRS og når?

Når: ESRSene vil være gjeldende for regnskapsår som starter 1. januar 2024 eller senere (rapporteres i 2025). Innfasingen starter med børsnoterte foretak, bank, forsikring og kredittforetak med minst 500 ansatte, > 40 MEUR i omsetning og > 20 MEUR i balansesum (heretter store PIE).

Hvem: ESRSene vil til slutt omfatte (med visse unntak for konsern utenfor EU):

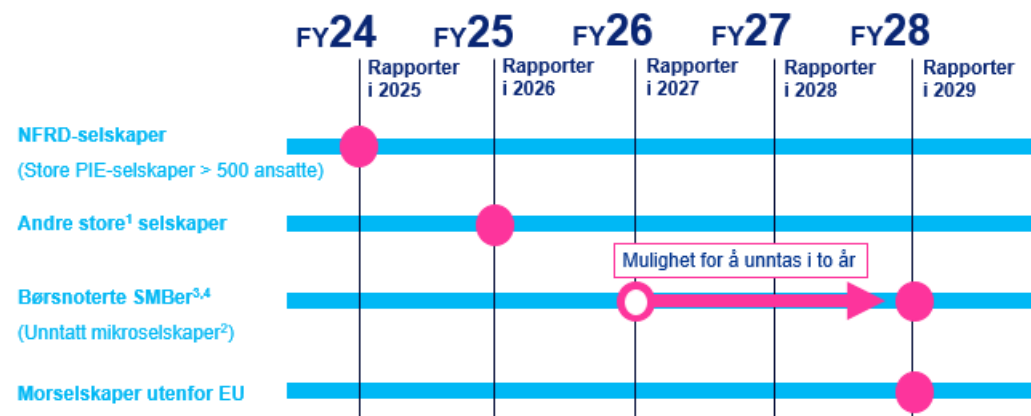
- Store foretak i EU¹;
- Børsnoterte selskaper i EU (unntatt mikroselskaper²); og.
- Morselskaper³ utenfor EU med en samlet omsetning for konsernet i EU på over 150 MEUR (NOK 1,6 milliarder).

1: Store foretak er de som, på balansedagen, overstiger grensene for to av tre vilkår følgende vilkår (inkludert datterselskaper både i og utenfor EU): 250 ansatte, salgsinntekter på NOK 320 millioner eller balansesum på NOK 160 millioner.

2: Mikroforetak er de som ikke oppfyller to av de følgende tre kriteriene (inkludert datterselskaper både i og utenfor EU): 10 ansatte, salgsinntekter på NOK 7,5 millioner eller balansesum på NOK 3,75 millioner.

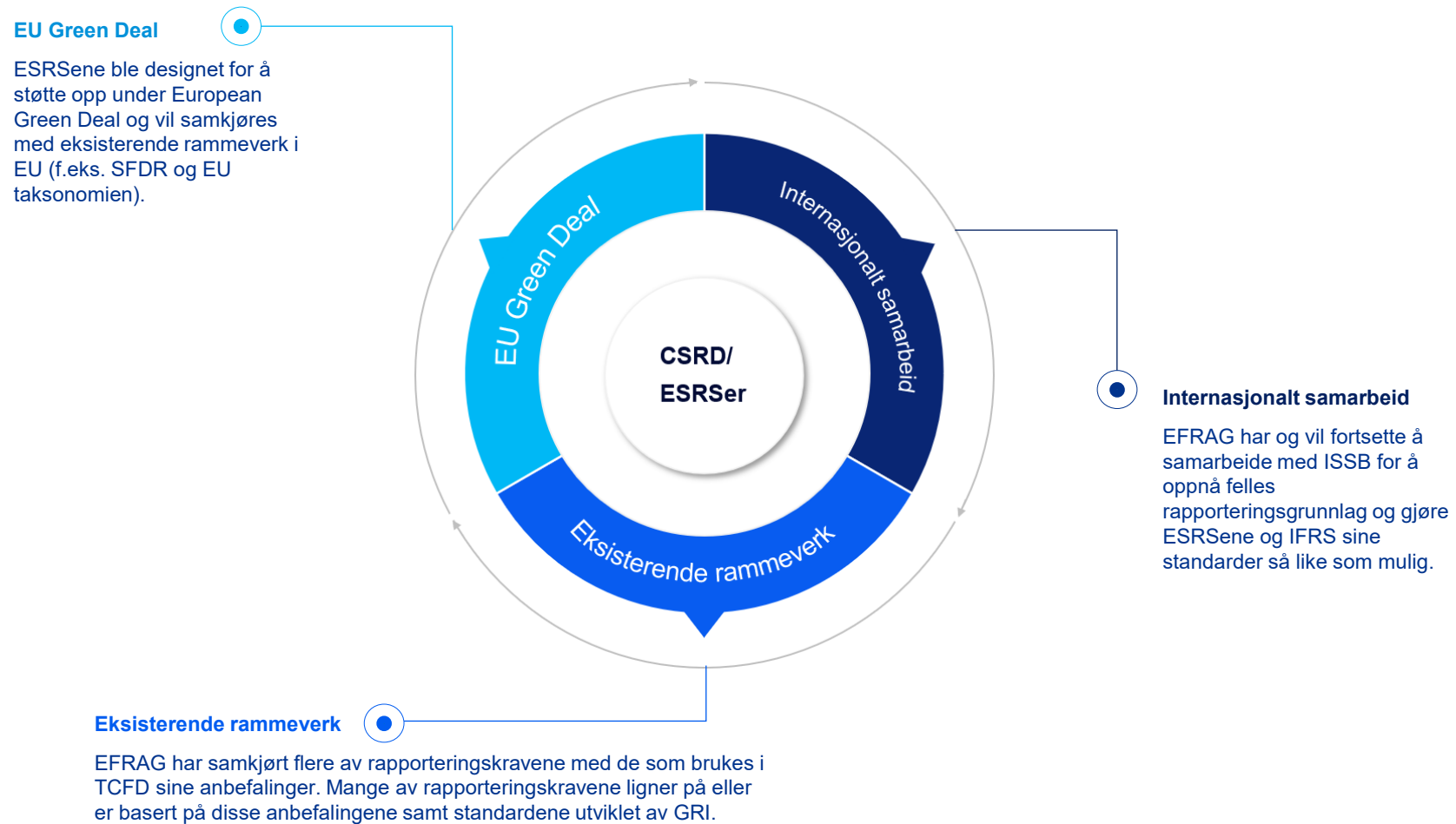
3: Separate standarder vil utvikles for morselskaper utenfor EU og for SMEer (skal tas i bruk av Europakommisjonen innen 30. juni 2024).

4: Små og ukompliserte institusjoner og gjenforsikringsselskap behandles som børsnoterte SMEer (Muligheten for å unntas frem til 2028 gjelder bare dersom de også oppfyller kravene for å defineres som SME).

De andre ESRSene – som inkluderer sektor-spesifikke standarder, standarder for SMEer og en standard for morselskaper utenfor EU – slutføres løpende.

3: Hva er ESRS basert på?

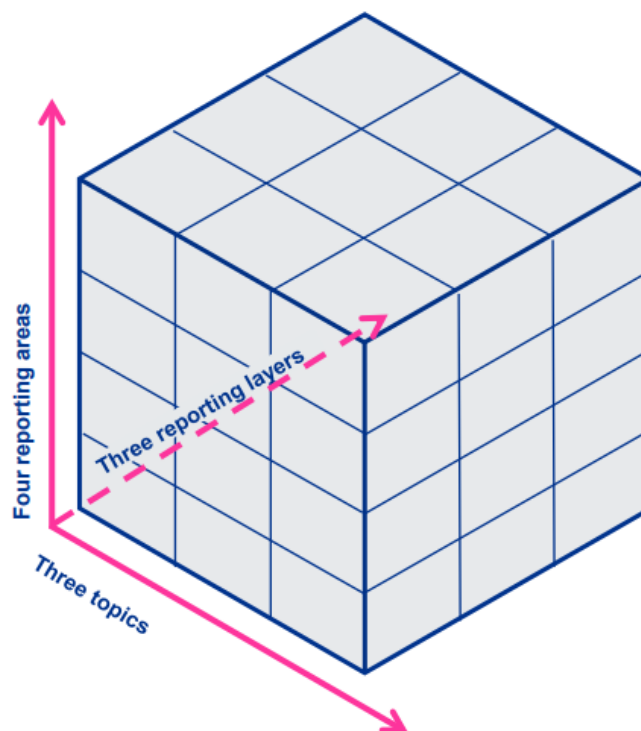
4: Hva må selskaper rapportere?

Fire rapporteringsområder

- **Selskapsstyring** – Rapportering som omhandler selskapsstyring knyttet til bærekraft; vil gjelde alle selskaper.
- **Strategi** – Rapporteringskrav på dette området vil gjelde alle selskaper og alle temaer.
- **Risiko- og mulighetsstyring** – Rapportering av konsekvenser, risiko og muligheter gjelder alle temaer som vurderes som vesentlige.
- **Beregninger og mål** – Rapportering av sektor-agnostiske beregninger og mål for alle vesentlige temaer i et selskap, uansett sektor.

Tre rapporterings-lag

- **Generelle krav** – Rapporteringskrav som gjelder alle selskaper (for sammenlignbarhet).
- **Sektor-spesifikk rapportering** (41 standarder under utvikling) – Rapporteringskrav for selskaper i en spesifikk sektor (for relevans).
- **Selskaps-spesifikk rapportering** – Ytterligere rapporteringskrav på vesentlige temaer, risikoer og muligheter som ikke dekkes av standarden.

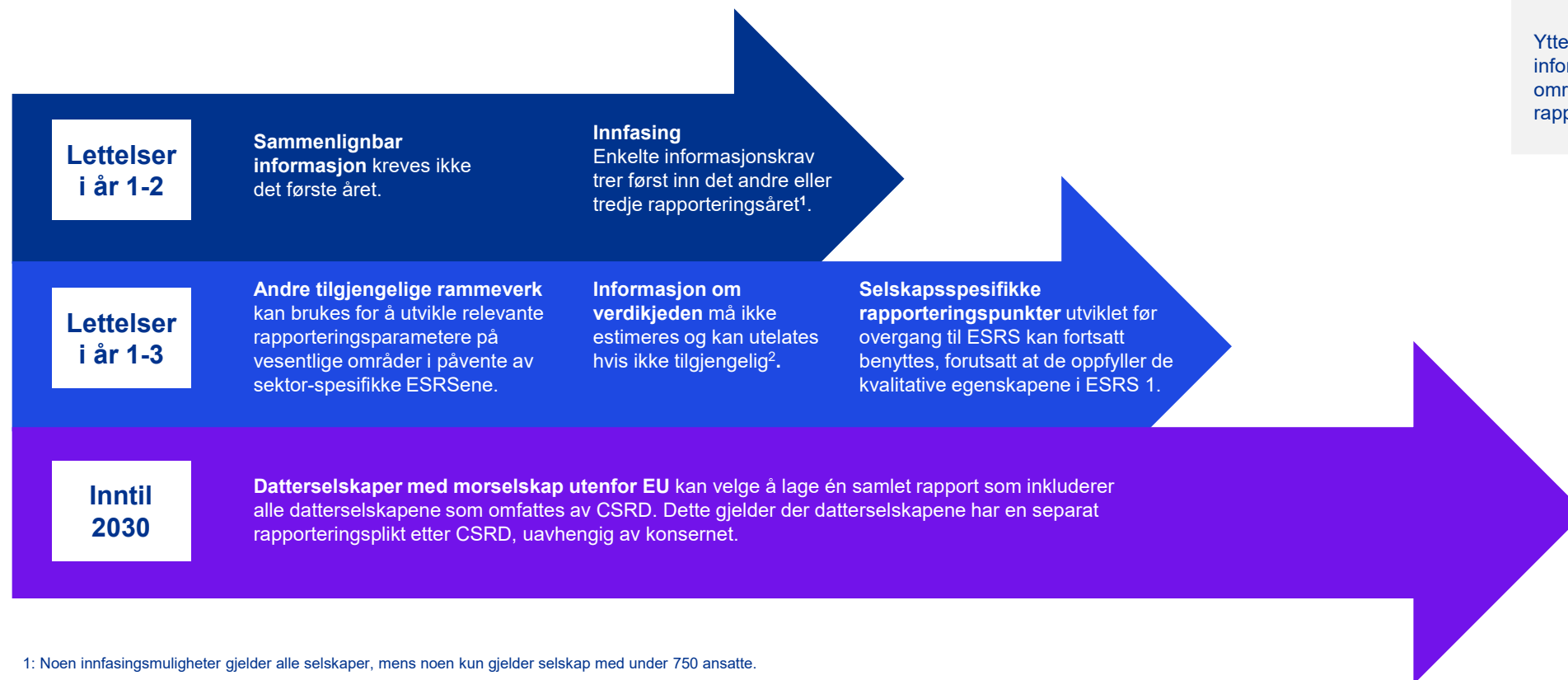

Tre temaer

- **Miljø/klima**
 - Klimaendringer
 - Forurensning
 - Vann og marine ressurser
 - Biologisk mangfold og økosystemer
 - Ressursbruk og sirkulærøkonomi
- **Sosiale forhold**
 - Egne arbeidere
 - Arbeidere i verdikjeden
 - Påvirkede samfunn
 - Forbrukere/sluttbrukere
- **Selskapsstyring**
 - Forretningsatferd

5: Hvilken informasjon vil fases inn

For å hjelpe selskapene med overgangen fra allerede eksisterende metodikker eller rammeverk, er det i utkastet til ESRSene gitt adgang for å lempe på enkelte krav de første årene av rapportering.

Ytterligere tiltak knyttet til innfasing av informasjon er foreslått på forskjellige områder, aspekter og spesifikke rapporteringskrav.

1: Noen innfasingsmuligheter gjelder alle selskaper, mens noen kun gjelder selskap med under 750 ansatte.

2: Dette tiltaket gjelder ikke for datapunkter som er relevante for annen EU-lovgivning eller er basert på intern informasjon. Det gjelder informasjon både oppover og nedover i verdikjeden.

6: Hva er dobbel vesentlighet?

Selskapsspesifikke vesentlighetsvurderinger.

Dobbel vesentlighet refererer til to dimensjoner av vesentlighet – 'finansiell' og 'påvirkning'.

Selskaper må gjennomføre en vesentlighetsvurdering for begge dimensjonene og rapportere på temaer som er vesentlige innen én eller begge dimensjonene.

Selskaper kan unnlate å rapportere på enkelte krav dersom ledelsen konkluderer med at informasjonen ikke er vesentlig. Dette gjelder for standarder, notekrav og KPI'er

Noen rapporteringskrav vil være obligatoriske og uavhengig av selskapets vesentlighetsvurdering. Dette gjelder, for eksempel, alle de tverrgående kravene (ESRS 2), og kravene i ESRS E1 (om klimaendringer), i tillegg til utvalgte krav i ESRS S1 (om selskapets egne arbeidere).

Vesentlig påvirkning

Vesentlighet basert på påvirkning innebærer at ESRSene krever bærekraftsrapportering av vesentlige faktiske eller potensielle, positive eller negative, påvirkninger på folk eller miljø på kort, middels eller lang sikt.

I ESRS 1 spesifiseres stegene i vurderingen av vesentlig påvirkning.

Vurderingen omfatter påvirkninger både oppover og nedover i selskapets verdikjede.

Vesentlighet skal vurderes basert på alvorlighetsgrad og sannsynlighet av påvirkningen.

Finansiell vesentlighet

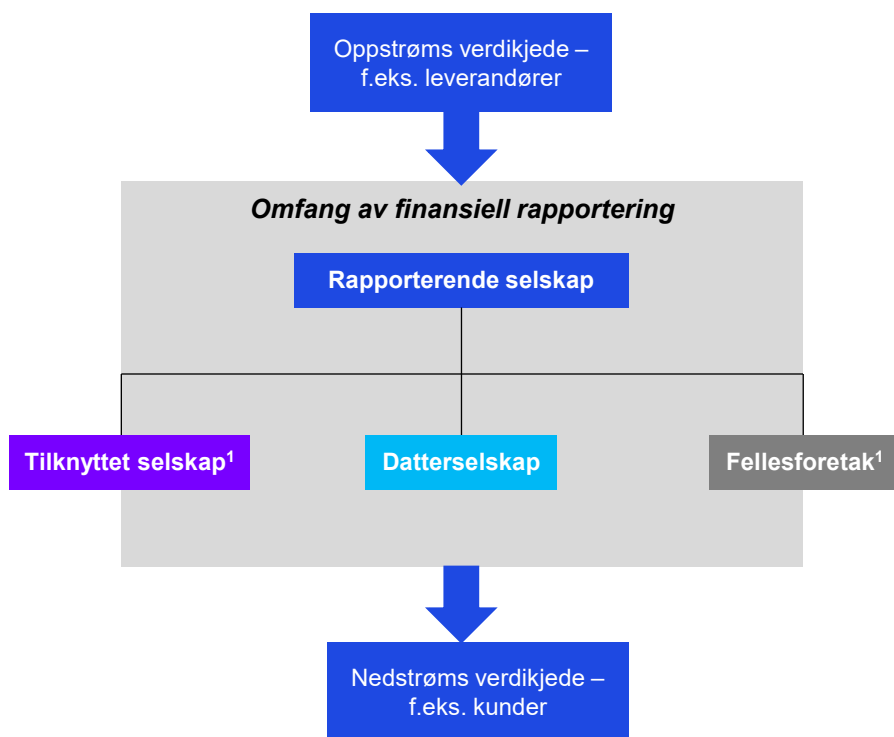
Finansiell vesentlighet krever bærekraftsrapportering på temaer som (kanskje) utløser vesentlige finansielle effekter på selskapets utvikling, f.eks. kontantstrøm, finansiell posisjon eller finansielle resultater, på kort, middels eller lang sikt.

Vurderingen skal ikke begrenses til forhold selskapet selv kontrollerer.

Vesentlighet vurderes basert på sannsynlighet og (potensiell) finansiell størrelse.

7: Hva er rapporteringsomfanget?

Omfang av bærekraftsrapportering

Omfang av bærekraftsrapportering

Omfanget av rapporteringskravene baserer seg på regnskapet – men utvides til å inkludere vesentlige risikoer og muligheter både oppover og nedover i verdikjeden.

Dersom informasjon fra verdikjeden ikke er tilgjengelig skal selskapet laget et estimat basert på rimelig og støttende informasjon. De tre første årene har ESRSene åpnet for overgangsregler dersom informasjonen fra verdikjeden ikke er tilgjengelig.

Muligheten til å innhente nødvendig data avhenger av en rekke faktorer, blant annet inngåtte kontrakter og grad av kontroll over verdikjeden.

1: Tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter kan også være en del av verdikjeden

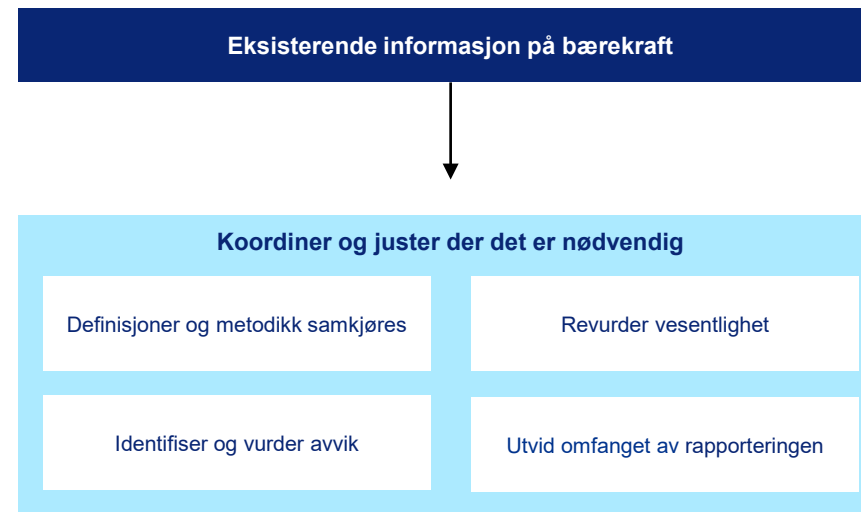
8: Hva om du allerede rapporterer etter andre rammeverk?

Start nå og tilpass selskapets rapportering gradvis

- Identifiser konseptuelle forskjeller fra eksisterende rammeverk ved å sammenligne definisjoner, grunnleggende prinsipper og forarbeider, samt prinsippene som følger av de generelle kravene.
- Vurder rapporteringsomfanget som følger av ESRSene. Det kan være vesentlig mer omfattende enn eksisterende rammeverk for bærekraftsrapportering. De som bruker andre rammeverk må gjennomføre en avviksanalyse og vurdere hva som må gjøres for å tette gapene.
- Kartlegg hvordan spesifikke rapporteringskrav i utkastet til ESRSene er annerledes enn i eksisterende rammeverk.
- Identifisere hvor ytterligere data må innhentes og om rammeverkene vil tillate en rapport med ytterligere data eller om selskapet må utgi separate rapporter for å oppfylle kravene i de ulike rammeverkene.

Forhold å vurdere dersom det tidligere er rapportert i samsvar med TCFD

- TCFD omhandler kun klimarisiko- og muligheter. ESRSene dekker påvirkninger, risikoer og muligheter knyttet til E, S og G.
- TCFD bruker ikke vesentlighetskonseptet på samme måte som ESRSene. TCFD fokuserer på finansiell vesentlighet (risikoer og muligheter), mens ESRSene bruker konseptet dobbel vesentlighet - som også inkluderer påvirkninger.
- Konsekvensen er at selskapene som er omfattet av kravene i CSRD vil måtte utvide sin bærekraftsrapportering betydelig, herunder rapporteringen om klima og de identifiserte vesentlige temaene.
- Det er i hovedsak ESRS E1 som er relevant å sammenligne mot TCFD, men også til dels ESRS 2. I april 2022 publiserte EFRAG en sammenligning mellom kravene i utkastet til ESRSene og anbefalingene fra TCFD.

Forhold å vurdere dersom det tidligere er rapportert i samsvar med GRI

- Rapporteringskravene i ESRSene er delvis basert på GRI-standarden. Som følge av høringsinnspill er det økt grad av samsvar mellom ESRS og GRI.
- Ved rapportering etter ESRS legges det til grunn at selskapene kan inkludere rapportering basert på GRI-standarden når selskapet utvikler sin selskapsspesifikke rapportering.
 - Strukturen i ESRSene må følges og rapporteringskravene i standardene må for øvrig etterleves.

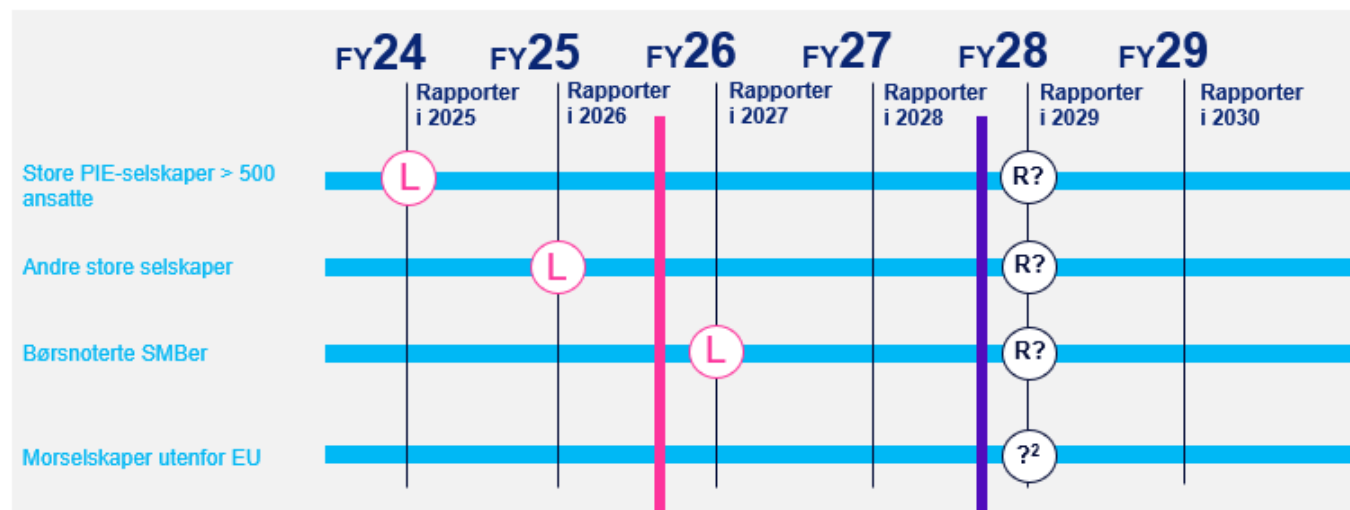
9: Hva med attestasjon?

- CSRD vil kreve attestasjon innenfor alle temaer:
 - Moderat sikkerhet fra implementeringsdatoen.
 - Ambisjon om å øke til betryggende sikkerhet i fremtiden.
- Medlemsland kan tillate at attestasjon av bærekraftsrapportering gjennomføres uavhengig av den finansielle revisjonen (dvs. av en annen revisor eller en annen uavhengig tjenesteleverandør). I utkast til lovforslag i Norge legges det opp til dette.

Attestasjon med moderat sikkerhet innebærer at det utføres handlinger av begrenset omfang sammenlignet med oppdrag med betryggende sikkerhet. Oppdraget resulterer i en negativ konklusjon («Vi har ikke blitt gjort oppmerksom på noe som kan indikere at informasjonen er vesentlig feil»).

Betryggende sikkerhet krever at den som gjennomfører attestasjonsoppdraget innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis for å konkludere med at bærekraftsinformasjonen, i alle hovedsak, er presentert i samsvar med de gjeldende rapporteringskriteriene (positiv konklusjon).

Europakommisjonen vil innføre moderat sikkerhet i attestering

Europakommisjonen vil innføre betryggende sikkerhet i attestering basert på en vurdering av gjennomførbarhet

L Moderat sikkerhet¹ påkrevd

R? Betryggende sikkerhet¹ basert på vurdering av gjennomførbarhet

1: Les mer om [ESG attestering i revisjon](#). Kravene til attestasjon endrer ikke selskapets plikt til å rapportere nøyaktig informasjon fra første år – dvs. moderat sikkerhet i attestasjonsoppdraget betyr ikke moderat nøyaktighet i rapporteringen.

2: Attestasjon vil være basert på de juridiske kravene i tredjepartslandet til morselskapet eller i medlemslandet. I de tilfeller hvor det ikke foreligger en attestasjons erklæring må selskapet komme med en uttalelse som bekrefter at det ikke er gjennomført attestasjon.

10: Hva må du gjøre nå?

Forkortelser og nøkkelbegreper

CSRD

Corporate Sustainability Reporting Directive; EU direktivet for bærekraftsrapportering, som endrer og betydelig utvider de eksisterende kravene til bærekraftsrapportering innen EU under NFRD

EC

European Commission

EFRAG

European Financial Reporting Advisory Group, som på mandat fra Europakommisjonen er ansvarlig for å utvikle EFRSene

ESRS

European Sustainability Reporting Standards, som publisert Europakommisjonen i 28. juli 2023¹.

EU taksonomien

EU sitt rammeverk for å tilrettelegge for bærekraftige investeringer (Regulation (EU) 2020/852)

GRI

Global Reporting Initiative

ISSB

International Sustainability Standards Board

NFRD

EU sitt Non-Financial Reporting Directive

SFDR

EU sitt Sustainable Finance Disclosure Regulation

TCFD

Task-force on Climate-Related Financial Disclosures

1: I juli 2023 publiserte EU kommisjonen den endelige versjonen av det første settet med EFRS-er. EU Parlamentet og Det Europeiske Råd har deretter opp til fire måneder til å komme med innvendinger. Dersom de ikke har noen innvendinger er det første settet av EFRS-er gjeldende fra FY 2024.

Annen ikke- finansiell rapportering

Område	Beskrivelse
Åpenhetsloven	<p>Åpenhetsloven krever at de som kalles «større virksomheter» skal utføre aktsomhetsvurderinger knyttet til overholdelsen av menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen virksomhet.</p> <p>Det er plikt til å redegjøre for, og offentliggjøre aktsomhetsvurderingene som er foretatt. Fristen for offentliggjøring av den første redegjørelsen var 30. juni 2023. Du kan lese med om statusen i norsk næringsliv i denne artikkelen.</p> <p>Redegjørelsen skal gjøres lett tilgjengelig på virksomhetens nettsider, og kan i tillegg til publisering på hjemmesiden inngå i redegjørelsen om samfunnsansvar etter regnskapsloven § 3-3 c. Virksomhetene skal i årsberetningen opplyse om hvor redegjørelsen er eller vil bli gjort tilgjengelig. Henvisningen til nettsiden bør være så konkret som mulig.</p> <p>Redegjørelsen skal oppdateres og offentliggjøres innen 30. juni hvert år, og ellers ved vesentlige endringer i virksomhetens risikovurderinger. Forbrukertilsynet starter med tilsyn av pliktige foretak høsten 2023. Etter deres uttalelse vil de da slå ned på omfattende og åpenbare brudd på lovens bestemmelser, og selskaper som ikke har innrettet seg etter lovens bestemmelser risikerer sanksjoner.</p> <p>Reglene for signatur av redegjørelsen er tilsvarende som regnskapsloven § 3-5. Det betyr at redegjørelsen skal underskrives av samtlige styremedlemmer og når det er aktuelt, daglig leder. Det er ikke avklart om det er tilstrekkelig å signere årsberetningen dersom redegjørelsen etter åpenhetsloven inngår i redegjørelsen om samfunnsansvar etter regnskapsloven § 3-3c. Vår klare anbefaling er derfor at redegjørelsen etter åpenhetsloven signeres separat.</p> <p>Alle har rett til å kreve informasjon om hvordan virksomhetene som omfattes av åpenhetsloven håndterer negative konsekvenser på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Dette informasjonskravet gjelder uavhengig av fristen for offentliggjøring av redegjørelsene av aktsomhetsvurderingene.</p> <p>Se også følgende artikler:</p> <ul style="list-style-type: none">• 15 viktige spørsmål om redegjørelsen etter åpenhetsloven• Har selskapet ditt styr på menneskerettighetene?• Sitter du i Revisjonsutvalg eller styre?• Den nye åpenhetsloven• Slik lykkes du med åpenhetsloven

Verdt å vite om redegjørelse om likestilling

Område	Beskrivelse
Redegjørelse om likestilling	<p>Likestillings- og diskrimineringsloven trådte i kraft 1. januar 2020. Vår erfaring er at det fremdeles er mange som ikke i tilstrekkelig grad har innrettet seg etter bestemmelsene, og del 2 av redegjørelsen er i mange tilfeller mangelfull. Vi minner derfor om arbeidsgivers aktivitets- og redegjøringsplikt.</p> <p>Aktivitetsplikt</p> <p>Alle arbeidsgivere (den juridiske enheten) skal, innenfor sin virksomhet, arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling, hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, eller kombinasjoner av disse grunnlagene, og søke å hindre trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold. Arbeidet skal blant annet omfatte områdene rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter, tilrettelegging og mulighet for å kombinere arbeid og familieliv.</p> <p>For alle offentlige arbeidsgivere, og private virksomheter som jevnlig sysselsetter mer enn 50 personer gjelder det en utvidet aktivitetsplikt. Det samme gjelder virksomheter som jevnlig sysselsetter mellom 20 og 50 personer, dersom en av arbeidslivets parter krever det. Utvidet aktivitetsplikt er en kontinuerlig prosess som innebærer en plikt til å følge en særskilt metode bestående av fire trinn:</p> <ol style="list-style-type: none">1. undersøke om det finnes risiko for diskriminering eller hindre for likestilling, herunder kartlegge lønnsforhold fordelt etter kjønn og bruken av ufrivillig deltidsarbeid annethvert år.2. analysere årsakene til identifiserte risikoer,3. iverksette egnede tiltak til å motvirke diskriminering, og å bidra til økt likestilling og mangfold i virksomheten, og.4. evaluere arbeidet. <p>Arbeidet med etterlevelsen av aktivitetsplikten skal dokumenteres.</p> <p>Redegjøringsplikt</p> <p>Arbeidsgivere som er omfattet av den utvidede aktivitetsplikten er også pålagt en årlig redegjøringsplikt knyttet til arbeidet med likestilling på arbeidsplassen. Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling i virksomheten (del 1) og hva som gjøres for å oppfylle aktivitetsplikten (del 2). Dette omfatter også en plikt til annethvert år å rapportere resultatene av lønnskartleggingen og bruken av ufrivillig deltid. Dersom siste kartlegging ble foretatt og omtalt i redegjørelsen for 2021, må det foretas ny lønnskartlegging for 2023. Dersom siste kartlegging ble gjort for 2022 er det ikke krav om ny kartlegging for 2023, men det anbefales at det i årsberetningen for 2023 henvises til fjorårets redegjørelse.</p>

Regnskap og bokføring

Område	Beskrivelse
Regnskapsføring av ekstra arbeidsgiveravgift	<p>Fra og med inntektsåret 2023 innføres det 5 % ekstra arbeidsgiveravgift for lønnsinntekter over kr. 750 000 per ansatt. Dette gjelder også for soner med nullsats, med unntak av Svalbard.</p> <p>Ekstra arbeidsgiveravgift skal beregnes fra den kalendermåned lønnsinntekten overskrider kr. 750 000, og kun for den delen som overskrider beløpsgrensen. Beregningsgrunnlaget er grunnlaget for arbeidsgiveravgift, jf. folketrygdloven § 23-3 med forskrifter. Det skal ikke beregnes ekstra arbeidsgiveravgift for arbeidsgivers tilskudd og premiebetaling til kollektive pensjonsordninger.</p> <p>Den ekstra arbeidsgiveravgiften er i Statsbudsjettet for 2023 (Prop. 1 LS (2022-2023)) omtalt som en midlertidig ordning. Det er usikkert om det faktisk blir en midlertidig ordning, men Finansministeren signaliserte i juni 2023 at den vil fases ut, og sier at dette vil bli en del av budsjettforhandlingene med Stortinget i løpet av høsten. KPMG mener på bakgrunn av dette, og det som står i Statsbudsjettet for 2023, at beste estimat for arbeidsgiversatsen i årene etter 2023, ikke inkluderer den ekstra arbeidsgiveravgiften.</p> <p>For langsiktige ytelser, som pensjon og aksjebasert betaling, mener KPMG derfor at den ekstra arbeidsgiveravgiften ikke skal inngå i beregningen av forpliktelsen per 31. desember 2023 etter regnskapsloven og god regnskapsskikk (GRS).</p>

Område	Beskrivelse
Pensjonsforutsetninger	<p>Norsk RegnskapsStiftelse utgir NRS(V) Pensjonsforutsetninger. Sist oppdaterte veiledning er per 31. desember 2022.</p> <p>Vanligvis oppdateres pensjonsveiledningen per 31. august. og 31. desember. Oppdateringen for høsten 2023 er utsatt én måned, til starten av oktober 2023.</p> <p>Veiledningen er kun et utgangspunkt</p> <p>Pensjonsforutsetningene som angis i veiledningen utgjør kun et utgangspunkt for ledelsens egne vurderinger i forbindelse med fastsettelsen av selskapets egne forutsetninger. Ledelsen må selv fastsette om forutsetningene er passende for selskapet, basert en konkret vurdering av forventet økonomisk utvikling, samt forhold i den enkelte pensjonsordning. Forhold hos det enkelte selskap og i den enkelte pensjonsordning kan medføre behov for å avvike fra anbefalingene.</p> <p>Norsk RegnskapsStiftelse anmoder at brukeren av veiledningen til å lese bakgrunnen for fastsettingen av de anbefalte forutsetninger i veiledningen.</p>

Område	Beskrivelse
Ny økonomiforskrift til barnehageloven	<p>Ny økonomiforskrift til barnehageloven er vedtatt med virkning fra 1.januar 2023, og gjelder fra og med regnskapsåret 2023. Forskriften gjelder for godkjente private barnehager som driver virksomhet etter barnehageloven og som mottar offentlig tilskudd til barnehagedriften. Den nye forskriften bygger på endringene i barnehageloven.</p> <p>Endringene er blant annet:</p> <ul style="list-style-type: none">• Alle barnehager som er pålagt å være et selvstendig rettssubjekt, skal utarbeide årsregnskap i samsvar med kravene i regnskapsloven og bokføringsloven. Årsregnskapet skal revideres av en statsautorisert revisor og skal sendes til Utdanningsdirektoratet sammen med revisjonsberetningen.• For barnehager som er unntatt fra kravet om å være et selvstendig rettssubjekt, er de tidligere reglene om revisjon videreført. Det vil si kun krav til revisjon av resultatregnskapet. De minste barnehagene kan velge at en uavhengig regnskapsfører attesterer resultatregnskapet.• Alle barnehager skal hvert år gi regnskapsopplysninger om bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling og opplysninger som underbygger barnehagens regnskap til Utdanningsdirektoratet (omtalt som BASIL-rapportering). Rapporteringen skjer på et standardisert skjema og rapporteringen skal attesteres av en statsautorisert revisor.<ul style="list-style-type: none">• Vær særlig oppmerksom på oppkjøps- og eierkostnader, se (Prop. 82 L (2021-2022) side 40).• Alle barnehager skal oppbevare regnskapsmateriale og annen dokumentasjon i 10 år, og dokumentasjonen skal oppbevares i Norge.• Alle barnehager skal behandle avtaler som samlet overstiger 50 000 kroner med en nærstående per år etter reglene i aksjeloven § 3-8 første, andre, tredje og femte ledd. Det er også innført et krav om at løpende avtaler skal oppdateres og godkjennes årlig av eier.<ul style="list-style-type: none">• Det er ikke plikt til å sende redegjørelsen og erklæringen til Foretaksregisteret, med mindre avtalen omfattes av aksjeloven § 3-8.• I et aksjeselskap skal «eier» trolig forstås som aksjonærene i fellesskap – generalforsamlingen.• For barnehagene som er pålagt å være et selvstendig rettssubjekt er det innført et utvidet notekrav i årsregnskapet for transaksjoner med nærstående. Notekravet erstatter tidligere rapportering til Utdanningsdirektoratet. De som ikke er selvstendige rettssubjekter skal fremdeles rapportere nærstående transaksjoner til Utdanningsdirektoratet.• Når det gjelder forbudet om tilleggsvirksomhet er det likevel gitt anledning til at barnehagen kan drive kortidsutleie av barnehagelokalene og barnehagens uteområde utenfor barnehagens åpningstid, kortidsutleie av barnehagens driftsmidler utenfor barnehagens åpningstid eller utenfor barnehagens område og kurs og veiledning utenfor barnehagens åpningstid.<ul style="list-style-type: none">• Det er et vilkår at tilleggsvirksomheten er nært knyttet til barnehagevirksomheten og utgjøre en mindre del av den totale virksomheten.• For barnehager som driver godkjent tilleggsvirksomhet er det innført krav om at det skal utarbeides et eget avdelingsregnskap for tilleggsvirksomheten. Avdelingsregnskapet skal oppgis i note til årsregnskapet.

Område	Beskrivelse
SAF-T - Fremdeles mange som ikke har dette på plass	<p>Regelen som trådte i kraft 1.1.2020 lyder: <i>Bokføringspliktige som skal ha bokførte opplysninger elektronisk tilgjengelig etter bokføringsloven § 13b, skal kunne gjengi bokførte opplysninger i standardisert form. Kravet gjelder også for bokføringspliktige som omfattes av unntakene i § 7-7 tredje ledd, men som likevel har bokførte opplysninger elektronisk tilgjengelig.</i></p> <p>Bokføringspliktige må være i stand til å levere en SAF-T-fil til skattemyndighetene på forespørsel, med mindre det foreligger nødvendige dispensasjoner.</p> <p>Vår erfaring er at det fremdeles er noen som ikke har implementert SAF-T, og at det er mange som implementert uten at det er kontrollert hvorvidt løsningen er i samsvar med kravene. Vi erfarer at mange SAF-T-filer fortsatt inneholder feil og mangler, til tross for at det er benyttet et standardssystem.</p> <p>KPMG bistår kunder med konverteringsmodell og testrapportering. KPMG har utviklet en SAF-T-konverterer som sørger for at innsendingene er i henhold til regelverket. Kundene sender hovedbok fra sitt system, og KPMG bistår med å konvertere dataene slik at de tilfredsstiller kravene til skattemyndighetene.</p>
SAF-T	<p>Skattedirektoratet har kommet med en prinsipputtalelse om innhold i SAF-T filen for opplysningene i kunde- eller leverandørspesifikasjonene for finans-, forsikrings- og pensjonsforetak. Frist for å implementere endringene er satt til 31. desember 2023.</p>
Dokumentasjon av estimater	<p>Usikre økonomiske tider fører til større usikkerhet og mer uforutsigbarhet. En av konsekvensene for regnskapsavleggelsen, kan være at utarbeidelse av regnskapsestimater blir mer krevende.</p> <p>Bokføringsforskriften § 6-4 krever at dokumentasjon av poster som er verdsatt etter vurdering, minst skal omfatte opplysninger om beregningsmetode og de forutsetninger som beregningen bygger på.</p> <p>Dokumentasjon av ledelsens forutsetninger og skjønnsmessige vurderinger ved utarbeidelse av regnskapsestimater blir derfor viktig i forbindelse med årsregnskapet for 2023, på tilsvarende måte som for de to foregående årene.</p> <p>Opplysninger om ledelsens forutsetninger og skjønnsmessige vurderinger er også sentral regnskapsinformasjon. Slike opplysninger skal gis i note til årsregnskapet dersom det er nødvendig for å forstå stilling og resultat.</p>

Område	Beskrivelse
Prinsipputtalelse – angivelse av kjøper i salgsdokument	<p>Et advokatfirma har stilt spørsmål til Skatteetaten om det er anledning til å utstede salgsdokumentasjon til arbeidsgiver der tjenesten er ytt til arbeidstaker, og hvorvidt det gis fradrag for inngående avgift.</p> <p>Av Skattedirektoratets svar følger det at: «Salgsdokumentet skal utstedes til den fysiske eller juridiske personen den bokføringspliktige (selger) har inngått avtale med om å levere varer eller tjenester til, og som gjennom avtalen har forpliktet seg til å betale for varene eller tjenestene (oppdragsgiveren). Om varene eller tjenestene rent faktisk «forbrukes» eller betales av en annen person, har normalt ingen betydning».</p> <p>Spørsmålet om det er fradrag for inngående merverdiavgift ble ikke besvart, utover at den sentrale vurderingen for dette er om anskaffelsen er til bruk i arbeidsgivers avgiftspliktige virksomhet, jf. merverdiavgiftsloven § 8-1.</p>

Skatterett

Område	Beskrivelse
Vannkraft – opprinnelsesgarantier	Det er vedtatt at opprinnelsesgarantier skal inngå i grunnlaget for grunnrenteskatt på vannkraft. Endringen gjelder fra og med inntektsåret 2023.
Vannkraft – fastprisavtaler for strøm	Det er vedtatt endringer i grunnrenteskatten for vannkraft fra 2023, for å legge bedre til rette for fastprisavtaler på strøm. Endringen gjelder fra og med inntektsåret 2023.
Grunnrenteskatt havbruk og vindkraft	Det er innført grunnrenteskatt for oppdrettsnæringen fra 1. januar 2023. Det er også foreslått å innføre grunnrenteskatt for landbasert vindkraft. I revidert statsbudsjett legges det opp til at grunnrenteskatt for vindkraft behandles av Stortinget høsten 2023, med foreslått virkning fra regnskapsåret 2024.
Ikrafttredelse av produksjonsavgift på landbasert vindkraft	<p>Det er innført en særavgift for konsesjonspliktige landbaserte vindkraftverk, og pålegges innehavere av konsesjon for vindkraftverk. Bestemmelsen trådte i kraft 1. juli 2022, og skal første gang innbetales i 2023. Avgiften vil utgjøre 1 øre per kWh produksjon for 2022, og øker til 2 øre per kWh produksjon fra og med 1 januar 2023.</p> <p>Inntektene fra avgiften tilfaller staten, men skal fordeles til vertskommunene.</p>
Petroleumsskatt – reduksjon av friinntekten i de midlertidige reglene	Det er vedtatt en reduksjon i friinntektssatsen på om lag 30 prosent, som innebærer at friinntektssatsen i den midlertidige bestemmelsen reduseres fra 17,69 prosent til 12,4 prosent. Regelen trer i kraft med virkning for utgifter pådratt fra og med 1. januar 2023. Den tilsvarende satsendringen ved tilbakeføring av friinntekt ved realisasjon trer i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2023.
Høyprisbidrag energiproduksjon	Kraftproduksjon som genererer inntekt utover 70 øre per kwh gir opphav til høyprisbidrag med 23 % av det overskytende vederlag. Høyprisbidraget er i utgangspunktet tenkt å være midlertidig, og Regjeringen har uttalt at intensjonen er å avvikle denne senest ved utgangen av 2024.

Område	Beskrivelse
Reiseavtaler i og utenfor Norge	<p>Kommunal- og distriktsdepartementet og hovedsammenslutningene ble 3. februar 2022 enige om nye særavtaler om dekning av utgifter til reise og kost i og utenfor Norge. Avtalene har virkning for perioden 1. januar 2022 til og med 31. desember 2024.</p> <p>Ytterligere informasjon om særavtalene finnes her.</p> <p>Skattemessig behandling</p> <p>Den trekkfrie og skattefrie delen av kostgodtgjørelse og bilgodtgjørelse ble fastsatt av Skattedirektoratet med virkning fra 1. januar 2023. Satsene for trekkfri kostgodtgjørelse gjelder til og med 31. august. Satsene ble i revidert nasjonalbudsjett justert fra 1. september. Satsene for kostgodtgjørelse finner du her. Satsene for bilgodtgjørelse finnes her.</p> <p>Det skal foretas forskuddstrekk i og beregnes arbeidsgiveravgift av den delen av godtgjørelsen som overstiger de trekkfrie satsene. Trekkfri og skattefri del bestemmes endelig i takseringsreglene for 2023, men praksis er at Skattedirektoratets forskuddssatser blir lagt til grunn i takseringsreglene.</p>
Elbiler i firmabilbeskatningen	<p>Fra og med inntektsåret 2023 oppheves den særskilte rabatten for elbiler i firmabilbeskatningen. Elbiler blir dermed likestilt med tradisjonelle biler i firmabilbeskatningen.</p>

Merverdiavgift

Område	Beskrivelse
Merverdiavgift på digitale kunstverk	<p>Skattedirektoratet har gjort en fornyet vurdering og kommet til at omsetning av digitale kunstverk er omfattet av unntaket i merverdiavgiftsloven (mval.) § 3-7 fjerde ledd i stedet for avgiftspliktig omsetning av elektroniske tjenester. Prinsipputtalelsen kan du lese her.</p> <p>Med digitale kunstverk menes her kunstverk i form av bilder utviklet digitalt, eksempelvis på en datamaskin. Spørsmålet Skattedirektoratet har tatt stilling til er om digitale kunstverk er omfattet av unntaket for «opphaverens omsetning av egne kunstverk og opphavsrett til egne litterære og kunstneriske verk» etter mval. § 3-7 fjerde ledd.</p>
Elektronisk signering av justeringsavtaler	<p>Etter forskrift til merverdiavgiftsloven § 9-3-3 skal overføring av justeringsplikt dokumenteres med skriftlige underskrevne avtaler. Skattedirektoratet har avklart at avansert elektronisk signatur oppfyller kravet til skriftlig signering. Signeringen må gjøres av den som har myndighet til å forplikte selskapet. I de fleste tilfeller vil det være tilstrekkelig at daglig leder signerer justeringsavtalen, men det kan finnes tilfeller hvor beløpene er så betydelig at det er krav til signatur fra signaturberettiget i selskapet.</p>
Andre mva-endringer	<p>Fra 1. januar 2023 gjelder også følgende endringer:</p> <ul style="list-style-type: none">• Innføring av generell merverdiavgiftsplikt ved salg av fjernleverbare tjenester til forbrukere hjemmehørende i det norske merverdiavgiftsområdet fra tilbydere utenfor merverdiavgiftsområdet. Registreringsplikten gjelder også ved levering av slike tjenester til ikke næringsdrivende holdingselskaper i Norge. Holdingselskap som ikke er registrert for merverdiavgift, skal formodes å være ikke næringsdrivende så sant ikke holdingselskapet selv bekrefter det motsatte. Utenlandsk mor som leverer slike tjenester til ikke næringsdrivende holdingselskap i Norge vil kunne bli registreringspliktig.• Fritaket for elektroniske nyhetstjenester avvikles.• Innføring av ny regel om mva for omtvistede krav i tilvirkningskontrakter. Merverdiavgift skal tas med i mva-meldingen for både kjøper og selger først når kravet er betalt. Dette får også betydning for justeringsoppstillingen. Skattedirektoratet uttaler at det i hovedsak er den avklarte merverdiavgiften som skal tas med ved fullføring, og at senere tidfestet og innberettet avgift medtas når tvisten er løst.• Skattedirektoratet har avklart ved en uttalelse 11. mai 2023 at et avgiftssubjekt kan kreve tilbakegående avgiftsoppgjør etter uttreden av fellesregistreringen så lenge vilkårene for tilbakegående avgiftsoppgjør ellers er oppfylt. Det er at krav at kostnadene må være pådratt og stilet til det foretaket som søker tilbakegående avgiftsoppgjør. Det antas at det vil foreligge tilsvarende adgang til tilbakegående avgiftsoppgjør ved inntreden i fellesregistrering selv om subjektet har vært registrert for mva i forkant.

Område	Beskrivelse
Avviklingen av 350-kronersgrensen – overgangsordning	<p>Den 1. april 2020 ble 350-kronersgrensen for avgiftsfri innførsel av varer opphevet. Samtidig trådte VOEC-ordningen for varer under 3 000 kroner i kraft. For å unngå opphopning av forsendelser på grensen er det innført et midlertidig deklarasjonsfritak for varer med en verdi under 350 kroner, uavhengig av om mottaker er privat forbruker eller næringsdrivende/offentlig virksomhet. Ordningen er foreslått opphevet fra 1. januar 2024. For næringslivet er det fortsatt plikt til å levere mva-melding for import.</p> <p>Overgangsordningen gjelder ikke matvarer, særavgiftspliktige varer eller restriksjonsbelagte varer. 350-kronersgrensen for disse varene ble opphevet 1. januar 2020.</p> <p>Når ordningen har opphørt i 2024, skal varer til verdi under kr 350 kroner deklarereres. I praksis vil det være den utenlandske tilbyderen som ordner dette, men har tilbyderen ikke beregnet og betalt merverdiavgift, eller VOEC-nummeret til tilbyderen ikke er levert til tollvesenet ved innførselen, må kunden deklarerer varen på vanlig måte. Oversikt over utenlandske tilbydere registrert i VOEC registeret.</p>

Merverdiavgift – risikoområder

Område	Beskrivelse
Risikoområder Ofte spørsmål – ofte feil	<ul style="list-style-type: none">• Registrering og dokumentasjon av justeringsforpliktelsene for kapitalvarer• Løpende dokumentasjon av leietakeres virksomhet• Hvis det foreligger kapitalvarer er det påkrevd å utarbeide justeringsavtale ved overdragelse av virksomhet, fisjon, fusjon, omdanning mv. Absolutt tidsfrist for avtale om overdragelse av justeringsplikt• Vurdering om fradrag for transaksjonskostnader mv. ved oppkjøp. Motstridende retts- og forvaltningspraksis. Anbefales foretatt en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle, og i samråd med avgiftsrådgiver• Beregnes det mva ved kjøp av fjernleverbare tjenester fra utlandet? Plikten gjelder også for selskaper som ikke er registrert for mva• Er inngående faktura formelt korrekt (identifikasjon av parter, adresse, MVA beregnet i NOK etc.)• Innførselsavgift. Feil tollskyldner i tolldeklarasjon, risiko for fradragsnekt av innførselsavgift. Avgiftspliktige virksomheter som mottar deklarasjonsoversikt i Altinn, har også ansvar for å avstemme denne mot regnskapsdokumentasjon• Fordeling av kostnader innad i konsern eller mellom flere selskaper – legitimasjonsregler for fradragsrett• Restrukturering av selskap som ikke kvalifiserer som virksomhetsoverdragelse – risiko for uttaksmoms på andre driftsmidler enn fast eiendom• Inngående merverdiavgift for kostnader som er direkte knyttet til salg av fast eiendom kan ikke føres til fradrag• Fradrag for inngående avgift for kostnader som relaterer seg til kjøp av aksjer. Utfordrende vurderinger i transaksjoner som inneholder flere elementer
Rød sone, selskap som kan være særlig utsatt	<ul style="list-style-type: none">• Selskap i oppbyggingsfasen – før driften er i gang• Selskap som trer inn og ut av fellesregistrering• Selskap som utvikler nye prosjekter• Selskap som omorganiserer• Selskap som leier ut fast eiendom• Selskap som har omsetning i utlandet, ev. eksponering for registrerings- og avgiftsplikt i utlandet

Merverdiavgiftskompensasjon

Område	Beskrivelse
Merverdiavgiftskompensasjon - helsetjenester, undervisning og sosiale tjenester	<ul style="list-style-type: none">• Private eller ideelle virksomheter som produserer helsetjenester, undervisningstjenester eller sosiale tjenester som kommunen/fylkeskommunen er lovpålagt å utføre, har rett til kompensasjon for påløpt merverdiavgift, jf. Merverdiavgiftskompensasjonsloven § 2 første ledd bokstav c.• Grunnlaget for kompensasjon skal kontrolleres og attesteres av revisor eller kommunerevisor, jf. Skatteforvaltningsloven § 8-7 annet punktum.• Kompensasjonsordningen ble utvidet med virkning fra 1. januar 2017 og inkluderer også borettslag og eierseksjonssameier med et botilbud som framstår som et integrert heldøgns helse- og omsorgstilbud i kommunenes lovpålagte tjenestetilbud. Forutsatt nærmere vilkår, kompenseres så vel mva kostnadene til oppføring som drift av slike boliger med tilhørende fellesanlegg.• Særlige foreldelsesfrister for kommuner/fylkeskommuner samt prosedyrer ellers for å søke kompensasjon.• For mange er dette et ukjent område, og det er ofte behov for spesialkompetanse.• Momskompensasjon for frivillige organisasjoner – alle mottakere (også lokalledd, regionalledd og aksjeselskap) må være registrert i Frivillighetsregisteret innen søknadsfristen 1. september.
Kompensasjonsmelding for MVA for kommuner, fylkeskommuner og ideelle virksomheter	<ul style="list-style-type: none">• Kommuner, fylkeskommuner og noen typer private og ideelle virksomheter kan kreve refusjon for merverdiavgift de har betalt.• Kompensasjonsmeldingen ble lansert 8. mars 2023.• Den nye meldingen skal leveres direkte fra regnskapssystem, eller via skatteetaten.no Det er ikke gjort endringer når det gjelder rettigheter til utfylling, signering eller attestering, men autentisering vil skje via ID-poten, med personlig pålogging.• Beløpene som skal tas med i kompensasjonsmeldingen er de samme som følger av SAF-T standard mva-koder (koder merket med K, men det er kun tallkodene som skal benyttes). Det vil ikke bli krav om å bruke standard SAF-T koder ved bokføringen, men egne koder må kunne sammenstilles med SAF-T kodene før kompensasjonsmeldingen kan sendes inn.

Merverdiavgiftskompensasjon

Område	Beskrivelse
Momskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	<p>15. September 2023 ble det åpnet for innlevering av søknader om kompensasjon av merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg, for behandling i 2024.</p> <p>Søknadsfristen er 1. desember hvert år. For søkere som ikke rekker fristen 1. desember 2023, kan det søkes på nytt ved neste søknadsrunde, for behandling i 2025. Du finner mer informasjon om ordningen her.</p>
Merverdiavgiftskompensasjon - dokumentasjonskrav	<p>Skattedirektoratet har avgitt en prinsipputtalelse om dokumentasjonskrav for private virksomheter knyttet til merverdiavgiftskompensasjonsloven.</p> <p>Uttalelsen omhandler hvilken dokumentasjon som må foreligge i regnskapet for at det skal kunne kontrolleres at kompensasjon for merverdiavgift ytes i samsvar med reglene i merverdiavgiftskompensasjonsloven.</p> <p>Det er fremdeles omfattende dokumentasjonskrav for private virksomheter som skal ha merverdiavgiftskompensasjon.</p> <p>Skattedirektoratet gir uttrykk for hva de mener må være med i en oppstilling fra kommunen når kommunen ikke oversender hvert enkelt vedtak til den private virksomheten. Skattedirektoratet gir også eksempler på hvordan deler av innholdet i vedtaket kan gjengis i oppstillingen fra kommunen.</p>

Andre nyheter

Område	Beskrivelse
Innleie av arbeidskraft	<p>Reglene for innleie via bemanningsforetak ble strammet inn fra 1. april 2023. Loven stiller strenge vilkår for å gjøre unntak fra hovedregelen om faste og direkte ansettelser. Generelle eller jevne variasjoner i ordretilgang eller usikkerhet knyttet til fremtidig arbeidskraftbehov oppfyller ikke vilkåret om at arbeidet må være av midlertidig karakter. Heller ikke arbeid som er organisert i prosjekter eller som et enkeltstående oppdrag vil gi grunnlag for unntak.</p> <p>Hovedformålet med endringene er å legge til rette for at faste ansettelser i et topartsforhold mellom en arbeidstaker og en arbeidsgiver benyttes i størst mulig grad. Det er ikke lenger mulig å benytte bemanningsforetak ved behov for arbeid av midlertidig karakter, med noen unntak for innleie av helsepersonell og behov for spesialkompetanse innen rådgivning- og konsulenttjenester.</p> <p>Likevel – ikrafttredelse av forbudet mot innleie når arbeidet er av midlertidig karakter er utsatt når det gjelder innleie til kortvarig arrangement. Dette fordi det er sendt på høring et unntak fra forbudet gjeldende arbeidstakere til rigg- og sceneteknisk arbeid til kortvarig og enkeltstående arrangement.</p> <p>Det er kun innleie av arbeidskraft som omfattes av arbeidsmiljølovens regler. Dette skiller seg fra entrepris, der en person stilles til disposisjon for oppdragsgiveren, mens entreprenør/oppdragstaker har resultatansvar, ledelse og kontroll. I enkelte tilfeller kan grensen mellom disse to være vanskelig å fastslå. Skillet vil ha særlig stor betydning når det gjøres endringer og innstramminger i innleiereglene.</p> <p>Arbeids- og inkluderingsdepartementet har utarbeidet en veileder som skal gjøre det enklere å skille mellom entrepris og arbeidsinnleie.</p> <p>Se nærmere omtale av de nye reglene i denne artikkelen.</p> <p>NB! ESA har i brev til Arbeids- og inkluderingsdepartementet den 19. juli 2023 gjort det klart at de mener de nye reglene er i strid med EØS-reglene. Norge hadde to måneder på seg til å uttale seg før ESA tar stilling til om de skal ta saken videre. Les brevet her.</p>

Område	Beskrivelse
Tiltak mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet	<p>For å bekjempe arbeidslivskriminalitet innføres det strengere seriøsitetsbestemmelser i renholdsbransjen og i bygg- og anleggsnæringen. Følgende endringer innføres med virkning fra 1. januar 2024.</p> <p>Endringer i anskaffelsesforskriften og forsyningsforskriften:</p> <p>Offentlig oppdragsgiver skal stille kontraktsvilkår om betaling av lønn og annen godtgjørelse via bank eller annet foretak med rett til å drive betalingsformidling.</p> <p>Endringer i forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter:</p> <p>Offentlig oppdragsgiver skal stille krav om etterlevelse av reglene om obligatorisk tjenestepensjon og HMS-kort, og kontrollere at de følges opp.</p> <p>Endringer i byggherreforskriften:</p> <p>Nye krav til språkferdigheter og informasjonsplikt i bygge- og anleggsbransjen for å ivareta HMS og sikkerhetshensyn, og krav til kontraktsvilkår om dette.</p> <p>Det stilles videre strengere krav til kontraktsoppfølging fra oppdragsgivere, for å sikre at det ikke inngås kontrakter med useriøse leverandører.</p>

Some or all of the services described herein may not be permissible for KPMG audit clients and their affiliates or related entities.

kpmg.no/sosialemedier

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2023 KPMG AS and KPMG Law Advokatfirma AS, a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

Document Classification: KPMG Confidential